

Lokalresursplan 2017–2022

Antagen av Kommunstyrelsen den 6 december 2017, § 138,
diarienummer KS 16/0316

[Faint, illegible text]

Innehåll

Förord

Övergripande principer/ Inriktning

- 1. Slutsatser och åtgärdsförslag**
  - 1.1 Utbildningsnämnden
  - 1.2 Socialnämnden
  - 1.3 Kultur- och fritidsnämnden
  - 1.4 Kommunstyrelsen
  - 1.5 Tekniska nämnden
  - 1.6 Modell för prioriteringar vid ny-, till- och ombyggnader
- 2. Inledning**
  - 2.1 Bakgrund
  - 2.2 Syfte
  - 2.3 Mål
  - 2.4 Målgrupp
  - 2.5 Arbetsmodell
  - 2.6 Avgränsningar
  - 2.7 Riskanalys
  - 2.8 Uppföljning
- 3. Befolkningsutveckling**
  - 3.1 Näringsliv och arbetsmarknad
- 4. Kommunens planarbete och planerade bebyggelse**
  - 4.1 Översiktsplan och inriktning
  - 4.2 Planprocessen
  - 4.3 Planprojekt i kommunen
    - 4.3.1 Pågående planering
    - 4.3.2 Pågående utbyggnad
    - 4.3.3 Antagna men ej utnyttjade planer
  - 4.4 Samhällsbyggnadskontorets verksamhetslokaler
- 5. Fastighetsbestånd och lokalförsörjningsprocessen**
  - 5.1 Lokalutnyttjande och lokalkostnad
  - 5.2 Den kommunala behovsprocessen
  - 5.3 Kommunfastigheters arbetsprocess vid ny- och ombyggnad
- 6. Utbildningsnämnden**
  - 6.1 Förskoleverksamhet
    - 6.1.1 Förskolelokaler
    - 6.1.2 Befolkningsutveckling barn 1-5 år
    - 6.1.3 Nuläge och behov i dagsläget
    - 6.1.4 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
    - 6.1.5 Framtida behov
    - 6.1.6 Slutsats och åtgärdsförslag
  - 6.2 Grundskoleverksamhet F-9
    - 6.2.1 Grundskolelokaler
    - 6.2.2 Befolkningsutveckling barn 6-15 år
    - 6.2.3 Nuläge och behov i dagsläget
    - 6.2.4 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
    - 6.2.5 Framtida behov
    - 6.2.6 Slutsats och åtgärdsförslag

- 6.3 Gymnasieverksamhet
  - 6.3.1 Gymnasielokaler
  - 6.3.2 Befolkningsutveckling 16-18
  - 6.3.3 Nuläge och behov i dagsläget
  - 6.3.4 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar.
  - 6.3.5 Framtida behov
  - 6.3.6 Slutsats och åtgärdsförslag

7. Socialnämnden

- 7.1 Äldreomsorg
  - 7.1.1 Äldreomsorgslokaler
  - 7.1.2 Befolkningsutveckling 65-w år
  - 7.1.3 Nuläge och behov i dagsläget
  - 7.1.4 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
  - 7.1.5 Framtida behov
  - 7.1.6 Slutsats och åtgärdsförslag
- 7.2 Omsorg för personer med funktionsnedsättning
  - 7.2.1 Verksamhetslokaler funktionsnedsättningsomsorg
  - 7.2.2 Nuläge och behov i dagsläget
  - 7.2.3 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
  - 7.2.4 Framtida behov
  - 7.2.5 Slutsats och åtgärdsförslag
- 7.3 Individ- och familjeomsorg
  - 7.3.1 Verksamhetslokaler för individ- och familjeomsorg
  - 7.3.2 Nuläge och behov i dagsläget
  - 7.3.3 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
  - 7.3.4 Framtida behov
  - 7.3.5 Slutsats och åtgärdsförslag

8. Kultur och fritidsnämnden

- 8.1 Kultur- och fritidsverksamhet
  - 8.1.1 Kultur- och fritidslokaler
  - 8.1.2 Nuläge och behov i dagsläget
  - 8.1.3 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
  - 8.1.4 Framtida behov
  - 8.1.5 Slutsats och åtgärdsförslag

9. Kommunstyrelsen

- 9.1 Kommunledningskontorets verksamheter
  - 9.1.1 Verksamhetslokaler
  - 9.1.2 Nuläge och behov i dagsläget
  - 9.1.3 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar
  - 9.1.4 Framtida behov
  - 9.1.5 Slutsats och åtgärdsförslag

Bilagor:

1. Lägenhetsprognos 2017-2026
2. Befolkningsprognos nyckelkodsområde 001 o 002
3. Befolkningsprognos nyckelkodsområde 003
4. Befolkningsprognos nyckelkodsområde 004
5. Befolkningsprognos nyckelkodsområde 005 o 006
6. Befolkningsprognos Upplands-Bro kommun
7. Befolkningsprognos Upplands-Bro kommun 2017-2026
8. Delområdesprognos 1 2017-2021
9. Delområdesprognos 2 2017-2021
9. Barn- och elevprognos
10. Kommunens lokal- och verksamhetskostnader 2016

Förord

Denna lokalresursplan är en revidering av *Lokalresursplan 2017-2021* som antogs av kommunstyrelsen i maj 2017. Syftet med lokalresursplanen är att fungera som ett verktyg för att anpassa utbudet av verksamhetslokaler till efterfrågan, att främja dess ändamålsenlighet och på ett ekonomiskt fördelaktigt sätt förvalta och underhålla dem. Målet med lokalresursplanen är att redovisa en helhetsbild över lokalbehovet i kommunen, att strategiskt kunna planera och lokalisera kommunens lokalbestånd och att skapa förutsättningar för samhällsbyggnadskontoret så att de i sin tur kan ge möjligheter i detaljplaneringen som motsvarar kommande behov.

Denna lokalresursplan innehåller information om nuläget, lokalbehov i dagsläget och framöver, konkreta åtgärdsförslag samt prioriteringslista över åtgärdsförslagen. Den beskriver även kommunens lokalförsörjningsprocess och dess beslutspunkter.

Upplands-Bro kommun är en expansiv kommun med många pågående planprojekt och utbyggnader. Ett av kommunens mål är att befolkningen ska öka med cirka 400 personer årligen, men det senaste året har befolkningen ökat mer än så vilket påverkar efterfrågan på kommunal service på både kort och lång sikt. Med hjälp av lokalresursplanen blir det lättare att se och möta dessa förändringar.

Denna lokalresursplan bygger dels på information som inlämnats från Kommunlednings-, Samhällsbyggnads-, Utbildnings-, Social- samt Kultur och fritidskontoret under sista kvartalet 2017, dels på befolknings-, barn- och elevprognoser.

Lokalresursplanen är ett resultat av ett givande samarbete mellan deltagarna i lokalresursgruppen och överlämnas härmed till Kommunstyrelsen.

Upplands-Bro kommun 2017-10-24

Övergripande principer/ Inriktning

- Kommunens verksamhetsbehov ska prioriteras i samband med planarbetet.
- All nybyggnation ska vara effektiv, kvalitativ och ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar. Verksamhetslokaler ska byggas med kvalitet utifrån standardmodeller med hänsyn till framtida driftskostnader.
- Utgångspunkten ska alltid vara att se över befintliga lokaler och möjligheter till samordning eller tillbyggnad innan nybyggnad diskuteras.
- Kommunens allmänna lokaler ska nyttjas effektiv och tillgängligheten för kommuninnevånare, föreningar m.fl. ska öka i kommunens samtliga lokaler.
- Kommunens äldreboende, skolor och förskolor ska erbjuda lokalt lagad mat.
- Vid varje beställning till Upplands-Bro Kommunfastigheter AB om förlängning eller nyanskaffning av moduler ska val av finansieringslösning baseras på en långsiktig analys över vilken av alternativen hyra eller köp som blir den lägsta hyran för verksamheten och ekonomiskt mest fördelaktigaste.
- I Upplands-Bro kommun bygger vi Idrottshallar och Multihallar för bästa möjliga nyttjandegrad. Vid byggnation av hallar ha som princip att bygga i kluster med förutsättningar för gemensamt kansli, energieffektivitet och samordningsmöjligheter. Utrusta hallarna med läktare och förutsättningar för fik vid behov.
- Huvudinriktningen för LSS boende är att integrera gruppboende och satellitlägenheter i bostadsbestånd.

1 Slutsatser och åtgärdsförslag

1.1 Utbildningsnämnden

Förskolor

Behovet av platser i kommunens förskolor varierar kraftigt under året till följd av att sexåringarna slutar i förskolan och börjar förskoleklass på hösten. Detta resulterar i en minskad efterfrågan på förskoleplatser på hösten och en ökad efterfrågan på våren i kommunens förskolelokaler. En viss överkapacitet behövs dessutom för att förskolorna ska kunna ta emot barn med särskilda behov, då dessa ofta är i behov av mer lokalyta.

De lokalbehov, slutsatser och åtgärdsförslag som beskrivs i lokalresursplanen baseras på behov under våren (när behovet i regel är som störst). Befolkningsprognosen visar att antalet barn i åldrarna 1–5 år i kommunen kommer att öka de kommande fem åren vilket resulterar i en ökad efterfrågan av förskoleplatser. I Kungsängen där en temporär modulförskola har startat och ytterligare en förskola på Ringvägen planeras till år 2019 kommer behovet av förskoleplatser kunna mötas under planperioden och det kan bli ett visst överskott av platser. I Bro och Låssaområdet ser det ut att bli ett underskott av förskoleplatser redan under 2018 så här kommer det krävas stora anpassningar i lokalbeståndet för att kunna möta behovet under planperioden, vilket det planeras för. I nyckelkodsområdena Västra Ryd/Brunna förväntas antalet barn minska under planperioden och i Håbo-Tibble/ Håtuna beräknas antalet barn öka lite fram till 2019 för att därefter minska. Dock planeras en ny förskola till 2021 i Tjusta för att kunna samla alla förskolebarn i området. Med anledning av den kraftiga expansion som ska ske i kommunen under de kommande åren ser utbildningsnämnden att arbetet med att bygga flera nya förskolor måste påbörjas under planperioden. Behovet av förskoleplatser i Östra Bro ska i första hand utredas med placering i centrala delarna i Bro.

Nedan följer åtgärdsförslag för att kunna möta det lokalbehovet framöver.

- Bygga ut Blommans förskola i Bro med två avdelningar, från 80 till 120 platser.
- Bygga en ny förskola i östra Bro, Kockbacka.
- En ny förskola vid Ringvägen.
- Ny förskola vid Lillsjö Badväg.
- Ny förskola Norrboda (Brunna park).
- Bygga två nya förskolor till det nya bostadsområdet Trädgårdsstaden.
- Bygga en ny förskola intill Tjustaskolan för att samlokalisera de två befintliga förskolorna. Renovera Röda villan så att den kan användas till dess.
- Bygga nya förskolor till det nya bostadsområdet Tegelhagen.
- Bygga ny förskola vid Tibbleängen.
- Bygga nya förskolor till det nya bostadsområdet Rankhus.
- Bygga nya förskolor i Brunnaområdet (f.d. Coop).
- Bygga nya förskolor till det nya bostadsområdet vid Örnäs.

Grundskolor

Upplands-Bro kommun har totalt sett en överkapacitet av skolplatser i dagsläget. Ekhammarskolan, Lillsjöskolan och Finnstaskolan har dock för lite platser för att tillgodose behovet i områdena. Antalet platser i skolornas matsal, idrottssal och specialsalar är också begränsande faktorer för skolans platskapacitet. I Kungsängen och Bro kommer dagens överkapacitet minska succesivt de kommande fem åren. I Västra Ryd och Brunna kommer behovet av skolplatser troligtvis kvarstå trots sjunkande elevunderlag i och med att det närliggande Norrbodaområdet expanderar. I Håbo-Tibble och Håtuna finns det fler skolplatser än elever idag men här beräknas elevunderlaget stanna på samma nivå under planperioden. Kommunen har inte möjligheten att erbjuda platser till alla särskoleelever idag så ca 20 grundsärskoleelever är placerade i externa skolor i hela länet. Detta är mycket kostsamt för kommunen och omständligt för vårdnadshavare. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver.

- Starta nybyggnation av grundsärskola vid Ekhammarområdet.
- Utöka Ekhammarskolan med 200 nya elevplatser.
- Göra om Tjustaskolans kök till ett tillagningskök. Koppla på kommunalt vatten och avlopp när möjlighet finns så att VA-försörjningen säkerställs, utredning pågår.
- Bygga en ny skola/ sporthall i Norrboda (F-9) för att möta växande elevkullar.
- En ny F-9-skola/ sporthall till Trädgårdsstaden i Bro.
- En ny skola till Tegelhagen etapp 1.
- Nya skolor till Rankhus etapp 1.

Gymnasieskolan

I dagsläget möter platskapaciteten behovet i gymnasieutbildningslokalerna. Upplands-Brogymnasiet, med sina 1000 elevplatser, tar idag emot ca 955 elever. Dessa 1000 elevplatser är beräknat utifrån att två av skolans yrkesprogram har huvuddelen av sin undervisning utanför skolans lokaler. Senaste årens förändringar med ny gymnasiereform har resulterat i att fler elever får sin undervisning i skolans huvudbyggnad. Antalet ensamkommande elever har även ökat på gymnasiet. UBG startade Barn- och fritidsprogrammet till höstterminen 2017. Då utökades målgruppen och fler av Upplands-Bro kommuns gymnasieelever får skäl att studera i sin hemkommun istället för att söka sig till skolor utanför kommunen. Framöver kommer antalet ungdomar i åldrarna 16–18 öka i hela Stockholmsregionen. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver.

- Utredda möjligheten att anpassa/bygga ut Upplands-Brogymnasiets lokaler för att kunna ta emot fler elever.

1.2 Socialnämnden

Antalet äldre i behov av insatser ökar under planperioden. Detta innebär att fler äldreomsorgsplatser behövs då de boenden som finns i kommunen är fullbelagda i dagsläget. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver.

- Bygga ut Norrgårdens äldreboende med sex boendeplatser under 2017.
- Påbörja upphandling av äldreboendeplatser under 2017.
- Nytt äldreboende till 2021/2022.

Kommunens grupp- och servicebostäder är i princip fullbelagda i dagsläget. Efterfrågan är större än utbudet så därför köper socialkontoret externa gruppboendeplatser. Dessutom beräknas antalet kommuninvånare i behov av insatsen grupp- eller servicebostad öka under kommande år. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta förutsättningarna framöver.

- Upprättande av tre nya gruppboendeplatser, ett för att möta volymökningen beräknas stå klart 2018, ett för att ersätta Skyttens gruppboende 2018/2019 samt ytterligare ett för att möta ett ökat behov.
- Fortsatt diskussion med AB Upplands-Brohus för att Socialnämnden ska få tillgång till mindre lägenheter till så kallade "satellitlägenheter" knutna till något av nämndens gruppboenden.

Stöd och behandlingsenhetens lokaler är inte ändamålsenliga för nuvarande verksamhet och de behöver även samlokaliseras. Antalet ensamkommande flyktingbarn (EKB) till kommunen har ökat, idag har kommunen ansvar för 85 EKB. Under 2017 ska kommunen ta emot ytterligare sju EKB men hur många som lämnar kommunen är oklart. Även gruppen nyanlända med permanent uppehållstillstånd ökar i kommunen. Under 2016 tog kommunen emot drygt 70 personer och under 2017 ska kommunen ta emot 74 personer. För att kortsiktigt klara en ökad efterfrågan på bostäder behövs kortsiktiga lösningar. Under 2016 togs ett nytt kommunalt boende för ensamkommande barn med 20 platser tagits i drift, boendet drivs utav Vårlyus som samägs av flertalet av kommunerna i länet. En annan kortsiktig lösning är uppförandet av boendemoduler för mottagande av nyanlända med permanent uppehållstillstånd (PUT). Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver.

- Att AB Upplands-Brohus möjliggör ytterligare lägenheter för socialnämndens behov, bland annat för att kunna placera ensamkommande ungdomar i stödboende.
- Att AB Upplands-Brohus genom upprättande av tillfälliga modulbostäder för mottagande av nyanlända under 2017.
- Samlokalisering av Härnevimmottagningen och Solängen under 2018.

1.3 Kultur- och fritidsnämnden

Frågan om nya lokaler måste vara pågående och behovet bevakas löpande.

Bokningsgraden av lokaler och avståndet till dem är bra mått på behov av nya lokaler. Det finns inga antagna mått på hur stort utbudet av varje lokaltyp bör vara i förhållande till befolkningens storlek och fördelning. Många av kultur- och fritidslokalerna är äldre och behöver rustas upp. En inventering av kulturhistoriska byggnader genomfördes 2016 och har redovisats för Kultur- och fritidsnämnden under våren 2017. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver.

- Att Kultur- och fritidskontoret är delaktiga i kommunens planarbete och på ett tidigt stadie får framföra lokalbehovet när nya detaljplaner och nya bostadsområden planeras.
- En ny sporthall anpassad för bordtennis i Kungsängen.
- Ungdomens Hus. En utredning har gjorts om ett samnyttjande av lokaler för Ungdomens Hus (UH) och Kulturskolan. Idag saknas lokaler för UH och Kulturskolan begränsas av trångboddhet.
- Anpassa Bro bibliotek till kombinerat skolbibliotek (dialog med Utbildningskontoret har påbörjats) och i samband med det utveckla en ny biblioteksfilial i Trädgårdsstaden.
- Flera av verksamhetslokalerna behöver eller kan komma att behöva anpassas, utvecklas eller utredas för att bättre kunna möta behovet hos invånarna i kommunen.
- Att det i samband med byggnation av en skola även byggs en sporthall i anslutning till den och att storleken på spelplanen möjliggör spel för de traditionella inomhusidrotterna.
- Det bör göras en översyn om lokalernas skick och tas fram en underhållsplan för vad som ska åtgärdas och i vilken ordning det ska ske. En inledande kartläggning har nyligen genomförts. Byggteknisk kompetens bör ta vid med ett uppdrag om en åtgärdsplan innehållande ekonomi och prioritering. Lillsjö friluftsgård är i akut behov av renovering- och underhållsinsatser.

1.4 Kommunstyrelsen

I dagsläget är arbetsmiljön bristfällig i vissa delar av kommunhuset, antalet anställda har ökat med ca 60 personer de senaste tre till fyra åren. Det finns heller ingen tillfredställande lösning för källsortering i lokalen.

Arbetsmarknadsenheten (AME) ser ett ökat behov av lokaler då antalet deltagare har ökat mycket senaste året och förväntas fortsätta öka. De befintliga lokalerna ger inte utrymme för någon större expansion. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver.

- Att i linje med de två övergripande målen, att bli en *attraktivare arbetsgivare* och en *grön kommun i utveckling* genomföra de förändringar som föreslås i projektet "Översyn av arbetsplatser och arbetsmiljö i kommunhuset", för att förbättra arbetsmiljön och för att införa källsortering under 2018.
- Arbetsmarknadsenheten söker aktivt samarbete med andra kontor inom kommunen för att se möjlighet till fler lokaler.
- Samlokalisering av Hantverkshuset, Garaget Daglig verksamhet, Vävnadsvägen och Fjärilstigen (AME).
- Ta emot fler deltagare i befintliga lokaler på Torget 4 och på Fjärilstigen (AME).

1.5 Tekniska nämnden

Ulleviförrådet genomgår en ny- och tillbyggnad för att möta arbetsmiljö- och hygienkrav. Tidigare fanns det inte tillräckligt med utrymmen för omklädnad, mat och möten. Nedan följer åtgärdsförslag för att möta lokalbehovet framöver. För att frigöra yta i kommunhuset kommer Tekniska kontoret flytta ut delar av sin verksamhet till en lokal på Kyrkvägen.

- Färdigställa Ulleviförrådet.
- Iordningställa lokalen på Kyrkvägen för ca tio arbetsplatser.

1.6 Modell för prioriteringar vid ny-, till- och ombyggnader

Upplands-Bro kommun har valt att använda följande prioriteringsmodell vid ny-, till-, och ombyggnader:

1. Risk för allvarliga personskador, egendomsskador eller allvarlig verksamhetsstörning
2. Lag-/myndighetskrav
3. Ökade volymbehov
4. Skapa miljöer som minimerar risken för våld, hot, kränkningar och mobbing, exempelvis genom att bygga bort respektive undvika att bygga undanskymda utrymmen om de inte krävs för verksamheten.
5. Politiska uppdrag
6. Energiåtgärder
7. Ej prioriterat enl. ovan och lönsamma åtgärder

De åtgärder som grundar sig på att det föreligger risk för allvarliga personskador, egendomsskador eller allvarlig verksamhetsstörning har högst prioritet och därefter följer Lag-/myndighetskrav med flera. Syftet med modellen är att fungera som ett stöd i prioriteringsarbetet. Behov som kan lösas inom befintligt lokalbestånd tas enligt den kommunala behovsprocessen inte med i lokalresursplanens prioriteringslista då arbetet istället fortsätter inom det egna kontoret. Det gäller även åtgärder som kan härledas till driften.

I den takt Upplands-Bro kommun expanderar är det viktigt att utbudet av verksamhetslokaler kan möta det växande behovet och att politiker, tjänstemän och det kommunala fastighetsbolaget har en samsyn kring vilka åtgärder som är viktigast att prioritera.

Klassificeringen sker i klasserna 1–3 där prioritet 1 tilldelas de åtgärder som utifrån prioritetsmodellen ovan har graderats som 1–2, dvs. där behovet av åtgärd grundar sig på en risk för allvarliga personskador, egendomsskador eller allvarlig verksamhetsstörning eller på lag-/myndighetskrav. De åtgärdsförslag som i modellen graderats som 3–5 får prioritet 2 och åtgärder som graderats som 6–7 får prioritet 3. Om en åtgärd utifrån modellen graderas till både tex. en 2 och en 4 (åtgärden grundar sig på både lagkrav och på politiskt beslut) får åtgärden prioritet 1 i prioriteringslistan.

Prioritet	Lokalbehov	Motivering till prioritering	Status
1	Garaget, (AME)	Arbetsmiljöproblem	Behovsanalys pågår
1	Översyn kommunhus	Åtgärda arbetsmiljöproblem, införa källsortering och bli attraktivare arbetsgivare	Förstudie pågår, källsortering delvis infört
1	Samlokalisering 1	Härnevimottagningen och Solängen	Behovsanalys pågår
1	Gruppboende 2	Ersätta Skyttens vägs gruppboende som inte är i godtagbart skick	Behovsanalys pågår
2	Upplands-Bro Gymnasiet	Anpassas för fler elever	Arbete pågår
2	AME	Behov av utökade lokaler då antalet deltagare ökat och ökar	Behovsanalys klar
2	Ny förskola vid Norrboda (Brunna park)	Möta växande behov av förskoleplatser	Detaljplaneprocess pågår
2	Gruppboende 3	Möta volymökningar	Behovsanalys pågår
2	Förskolan Fröhuset Östra Bro	Möta växande behov av förskoleplatser	Förstudie beställd, detaljplaneprocess pågår
2	Lillsjö Badväg	Möta växande behov	Detaljplaneprocess

	förskola	av förskoleplatser	pågår
2	Ungdomens Hus	Uppdrag finns att driva verksamhet	Utredning om UH:s lokalbehov pågår
2	Ekhammarskolan	Anpassa skolan för ytterligare 200 elever	Detaljplaneprocess pågår
2	Norrboda skola/ sporthall	Möta växande behov av skolplatser, och behovet hos föreningslivet	Utredning pågår
2	Ekhammar särskola	Möter inte efterfrågan i dagsläget, idag dyra externa lösningar	Förstudie beställd Detaljplaneprocess pågår
2	Trädgårdsstaden	2 förskolor, 1 skola/ sporthall samt biblioteksfilial	Förstudie en kommunal fsk beställd
2	Ny förskola intill Tjustaskolan	Slå ihop förskolan till en i området (Håbo-Tibble och Tjusta fsk)	Utredning pågår
2	Tibbleängen förskola	Möta växande behov av förskoleplatser	Detaljplaneprocess pågår
2	Tegelhagen	Nya förskolor och skola/ sporthall	Detaljplaneprocess pågår
2	Rankhus	Nya förskolor/ skolor/sporthall	Detaljplaneprocess pågår
2	Brunna	Nya förskolor	Detaljplaneprocess pågår
2	Örnäs	Nya förskolor	Detaljplaneprocess pågår
2	Nytt äldreboende	Möta volymökningar	Behovsanalys

			pågår
Pågående/ beslutade projekt			
1	Tjusta förskola	Renovering av Röda villan pga. dåliga lokaler	Planeras
1	Bostäder för flyktingar med PUT	Krav från Migrationsverket	Planerat tillträde december
1	Ulleviförrådet	Helt ny byggnad, personalutrymmen	Byggnation pågår
1	Gruppboende 1, Parkvägen	Risk för stora vitesbelopp	Tillträde mars
2	Norrgården	Bygga ut med 6 boendeplatser	Ombyggnad pågår
2	Lejondals gruppboende	Utöka med 2 boendeplatser samt renovering	Tillbyggnad pågår
2	Blomman förskola	Kunna hålla garantitiden för placeringar i området, kö	Upphandling pågår, detaljplan tagen, invest.beslut klart i KF
2	Sporthall anpassad för bordtennis	Möta behovet hos föreningslivet	Arbetet med FU och bygglovshandlingar pågår
2	Ringvägen förskola	Behov av förskoleplatser i området	Planprogram pågår
3	Kvistaberg	Färdigställa lokalen	Renovering pågår

De åtgärdsförslag/projekt som är pågående/beslutade men ännu inte färdigställda finns med på listan markerade i grått.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Upplands-Bro kommuns behov av att arbeta mer strategiskt när det kommer till lokalresursplanering har blivit påtagligt de senaste åren. För att kunna erbjuda kommunens verksamheter ändamålsenliga lokaler och för att kunna möta efterfrågan över tid är det viktigt att ha en aktuell helhetsbild över den totala lokalkonsumtionen, att aktivt bevaka det nuvarande lokalbehovet och det förväntade behov framöver. Fastighetsstrategen ombads att presentera för ledningsgruppen hur ett lokalresursarbete i kommun kan gå till, vad en lokalresursplan är, vad den kan innehålla och användas till. Denna presentation ägde rum i januari 2015 och som en följd av detta fick fastighetsstrategen tillsammans med representanter från kommunens olika kontor i uppdrag att arbeta mer strategiskt med lokalresursfrågor. Arbetet skulle ske i projektform och organisationen bestod utav en lokalresursgrupp och en lokalstyrgrupp.

I och med att lokalresursarbetet fick högre prioritet, konkritiseras uppdraget utav styrgruppen och lokalresursgruppen fick i juni 2015 i uppdrag att som ett första delprojekt ta fram en lokalresursplan för Upplands-Bro kommun.

I oktober 2015 presenterades första utgåvan av lokalresursplanen innehållande en inventering av nuläget, en identifiering av verksamheternas nuvarande och kommande lokalbehov (5 års sikt) och föreslagna åtgärder och anpassningar för att möta det förväntade behovet.

Ett slutgiltigt delprojekt för lokalresursgruppen var att ta fram förslag på arbetsprocess för hur arbetet ska gå till från det att ett kontor har konstaterat ett lokalbehov till dess att beslut fattats om anpassning i form av ny-, till- eller ombyggnad. Detta projekt resulterade i den kommunala behovsprocessen som beskriver de olika steg som kommunen ansvarar för i lokalförsörjningsprocessen samt vilka beslutspunkter som finns längst processen.

2.2 Syfte

Lokalresursplanering i Upplands-Bro kommun syftar till att aktivt se till att utbudet av lokaler anpassas till efterfrågan, att lokalerna är ändamålsenliga och att de förvaltas och underhålls på ett kostnadseffektivt sätt. Lokalresursplanen och den kommunala behovsprocessen är två viktiga verktyg för detta arbete.

2.3 Mål

- Ge kommunens samtliga kontor ett helhetsperspektiv över kommunens lokalbestånd och lokalbehov så att alla får en gemensam bild av vilka behov som kan uppfyllas inom befintligt lokalbestånd och vilka ny-, till- och ombyggnad samt avvecklingar som behövs.
- Underlätta för en mer strategisk planering av kommunens lokalbestånd så att det kan anpassas till förändringar i befolkningsstrukturen över tiden. Detta för att undvika dyra brandkårsutryckningar.
- Att underlätta för den strategiska placeringen av verksamhetslokaler vid nyetablering.

- Att skapa förutsättningar för Samhällsbyggnadskontoret att ge möjligheter i detaljplaneringen som motsvarar kommande lokalbehov.

2.4 Målgrupp

Den primära målgruppen för lokalresursplanen är förtroendevalda. Övriga målgrupper är lokalutnyttjande verksamheter samt de kommunala fastighetsbolagen.

2.5 Arbetsmodell

Alla kontoren ansvarar för att redovisa sitt nuläge, behov på kort och lång sikt (5 år) samt att komma med åtgärdsförslag. Kommunledningskontoret har ett samordningsansvar.

2.6 Avgränsningar

I dagsläget har ingen detaljerad lokalrevision utförts. Analysen av hur effektivt lokalerna utnyttjas är begränsad då det finns fler aspekter, än det faktiskt antal nyttjare i förhållande till total platskapacitet, som behövs utredas för att bedöma detta. Bostäder upptas i planen enbart som påverkansfaktorer för planering av lokaler.

2.7 Riskanalys

Lokalresursgruppen har i sitt arbete med att ta fram en lokalresursplan fått utgå ifrån ett aktuellt nuläge med rådande information, förutsättningar och prognoser för att dra sina slutsatser.

Det finns många riskfaktorer som lokalresursgruppen inte kan påverka och som påverkar lokalresursarbetet. Exempel på sådant är en förändrad befolkningsutveckling, förändringar i verksamheternas lokalutnyttjande, politiska beslut, förändringar i planarbetet och förlängda ledtider.

2.8 Uppföljning

Lokalresursplanen ska revideras två gånger årligen. Förutsättningen för detta är en aktiv bevakning i form att lokalresursgruppen träffas regelbundet och utbyter information och att fastighetsstrategen dokumenterar förändringar löpande.

3 Befolkningsutveckling

Sedan 2006 har inflyttningen till Upplands-Bro kommun legat på en hög nivå och det fortsätter att hända mycket i kommunen. År 2014 var inflyttningen till kommunen extremt hög (den högsta på en tidsserie från 1972) men vad detta extrema värde berodde på är svårt att säga. Enligt Samhällsbyggnadskontoret kan det inte endast härledas till nybyggnation. Även om inflyttningen framöver inte blir lika extrem som år 2014 finns det heller inget som tyder på att den skulle minska radikalt jämfört med åren innan. Det planeras också många nya bostäder.

I befolkningsprognosen som togs fram i maj 2016 beräknades 2017 års befolkning uppgå till 26 746 personer vid årets slut, detta antal överstegs redan i februari 2017 då kommunens befolkning passerade 27 000 personer. I befolkningsprognosen som togs fram i maj 2017 har det förväntade antalet personer (till dec 2017) justerats upp till 27 711 personer. Enligt 2017 års prognos fortsätter befolkningen att öka snabbt under kommande år. År 2026 kommer Upplands-Bro att ha passerat 34 000 invånare om prognosen stämmer. Byggprognosen är mycket hög under den kommande tioårsperioden, vilket i prognosen är den största anledningen till den höga inflyttningen.

Lägenhetsprognosen som presenterar vilka bostadsprojekt (förutom LSS-boendet och äldreboendet) som är planerade i kommunens olika områden är grunden för befolkningsprognosen. Antagande om en inrikes inflyttning per nybyggd lägenhet: 2,2 personer i flerbostadshus, 3,3 personer i småhus. Cirka 15 % av inflyttningen i nybyggnation antas komma från andra delområden i kommunen medan 65 % av inflyttningen i nybyggnation i flerbostadshus och 70 % i småhus antas komma från andra kommuner.

Den totala befolkningsprognosen för Upplands-Bro kommun delas upp i geografiska delområden, nyckelkodsområden, dessa är:

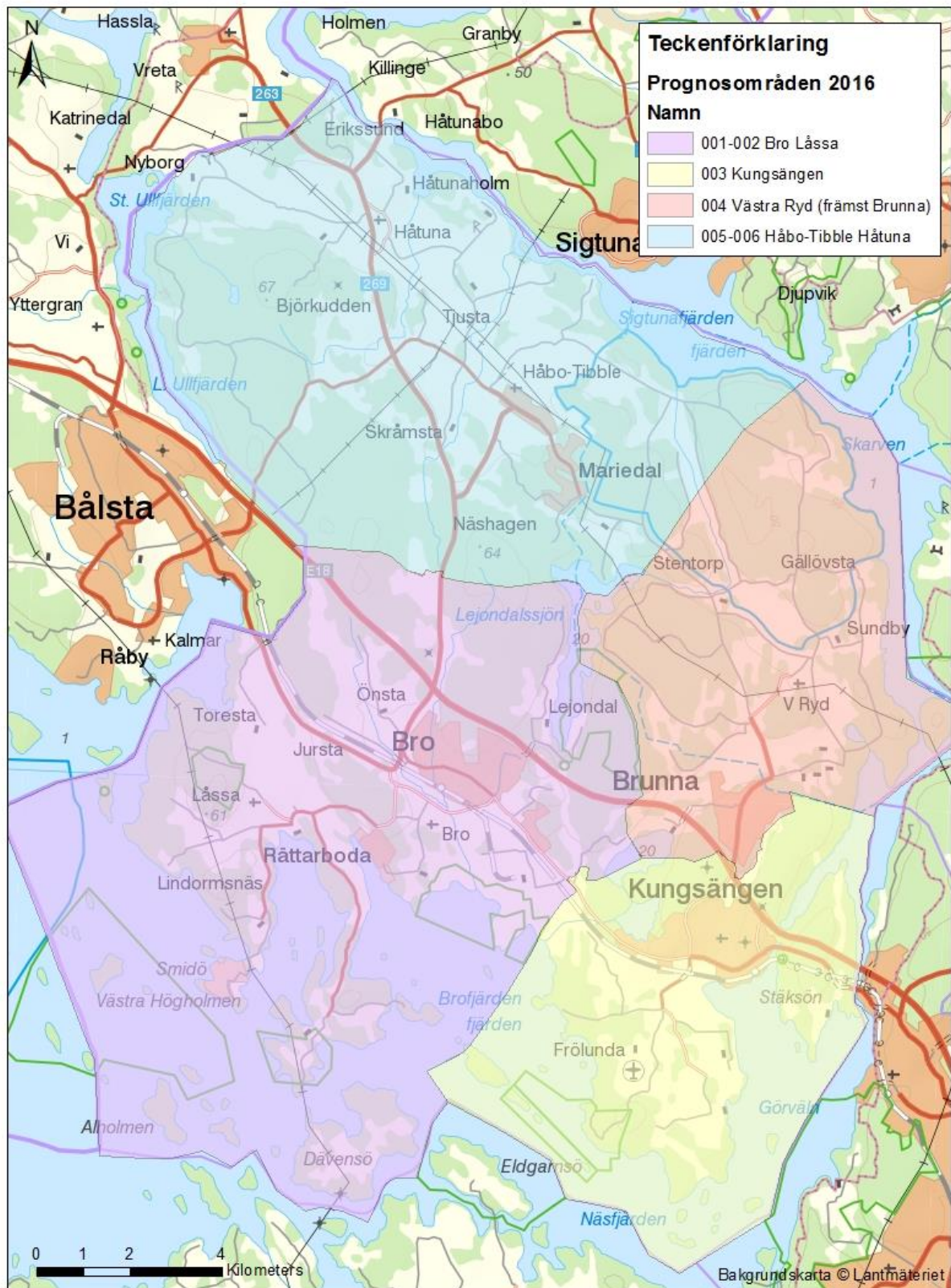
Bro och Låssa (område 1, 2)

Kungsängen (område 3)

Västra Ryd/ Brunna (område: 4)

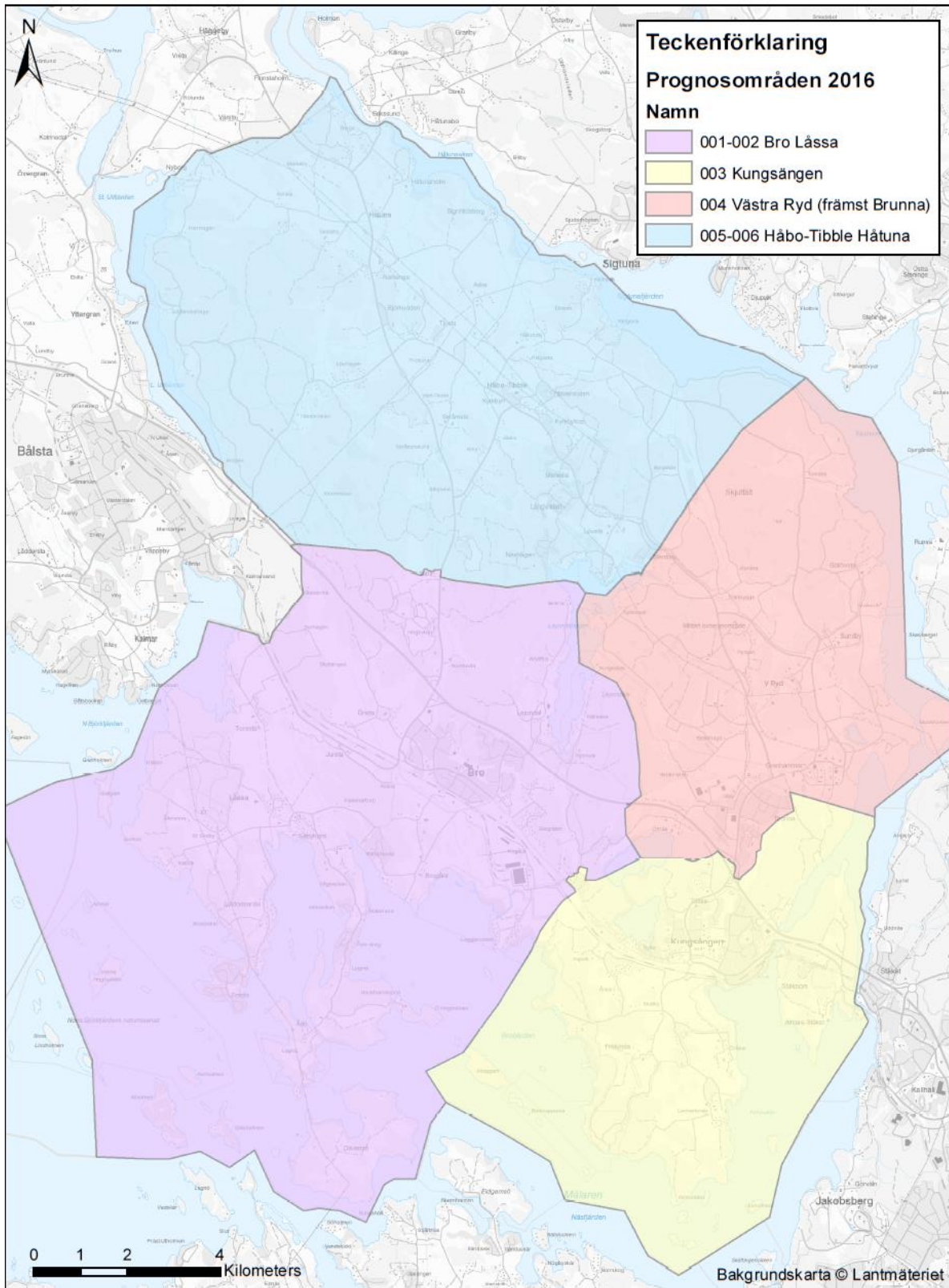
Håbo-Tibble och Håtuna (område 5, 6)

Prognosområden 2016

(Prognosområden från 2016 gäller tillsvidare)

Prognosområden 2016

(Prognosområden från 2016 gäller tillsvidare)

Att få befolkningsprognosen uppdelad på nyckelkodsområden gör det lättare att se vilka olika lokalbehov de olika områdena i kommunen har nu och framöver då demografin påverkar efterfrågan av olika offentliga verksamheter och därmed olika slags lokaler.

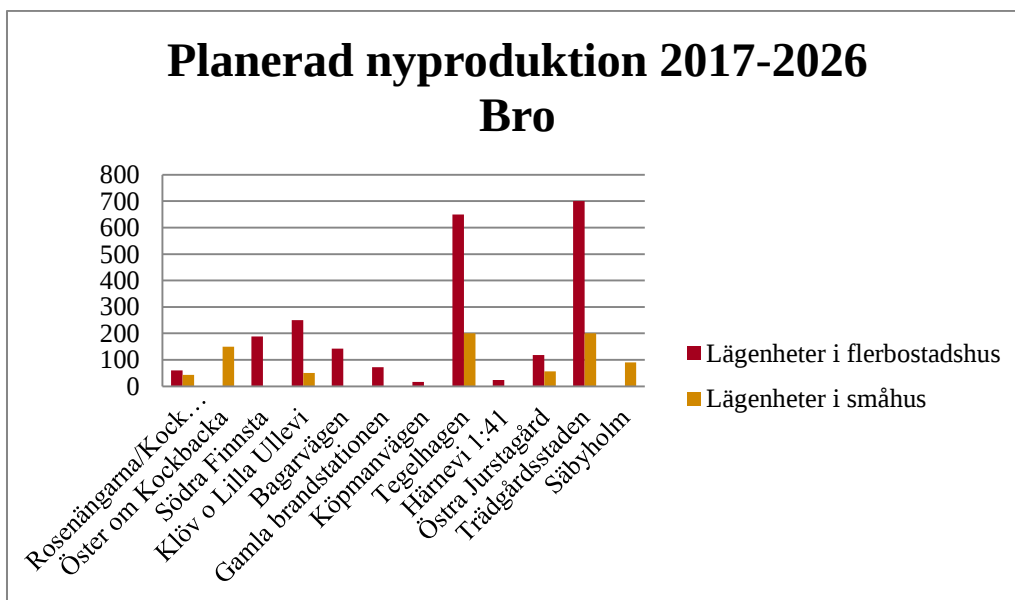
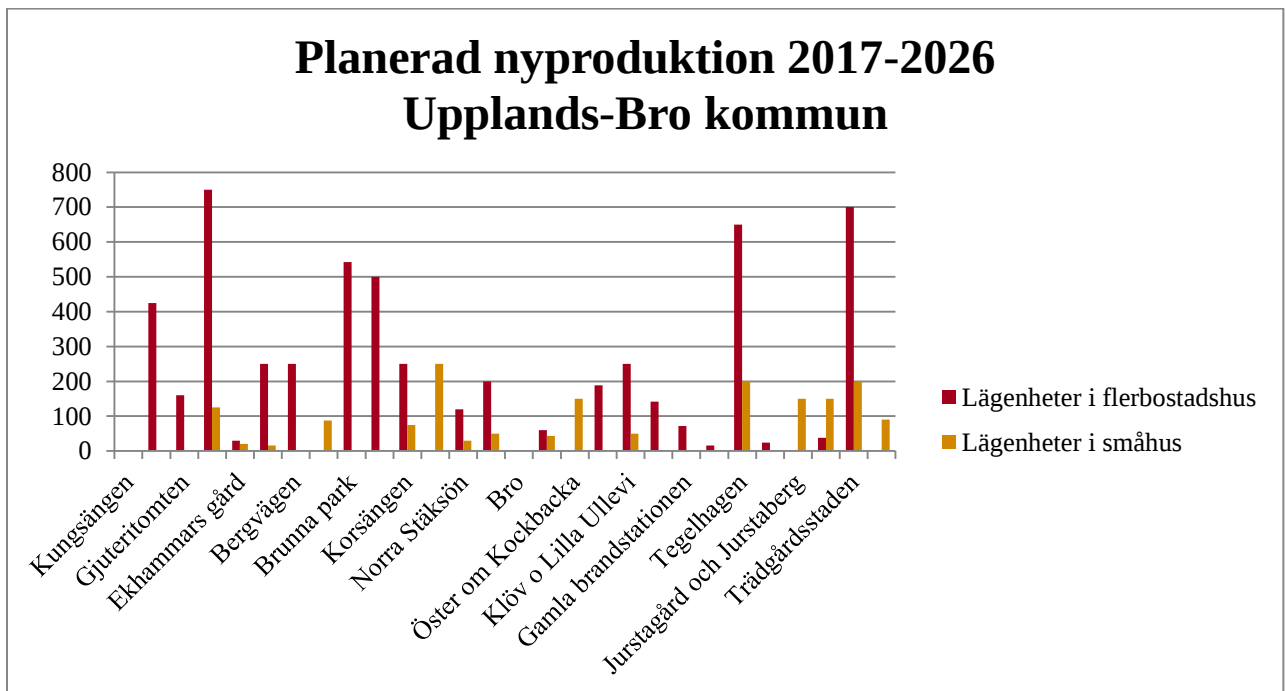
Samhällsbyggnadskontoret har beräknat en prognos för inflyttningsklara lägenheter i kommunen framöver och den senaste prognosen sträcker sig från 2017 till 2026. Prognosen bygger på den erfarenhet och kunskap Samhällsbyggnadskontoret har om de olika projekten som pågår och på dialogen de har med markägare och byggherrar.

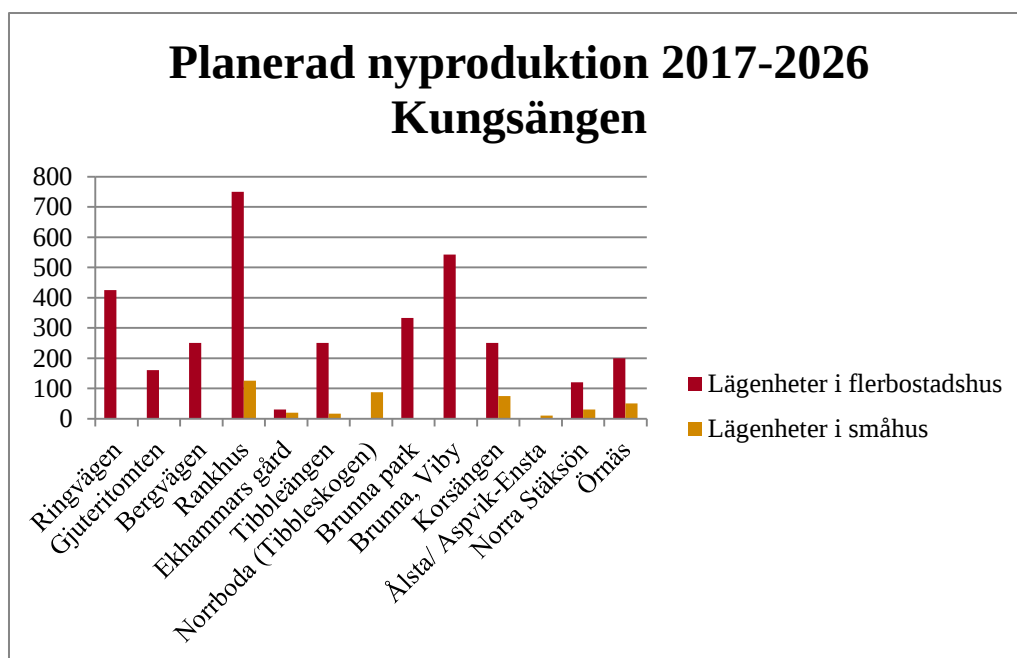
Samhällsbyggnadskontorets bygglovsavdelning kan bidra med information om hur långt utbyggnaden har kommit i de olika projekten, om och för vad byggherren sökt bygglov.

Ibland kan det också vara projekt/nybyggnation på äldre redan befintliga planer där Planavdelningen inte alltid blir inblandade då exploateringen inte föregås av ett planarbete.

Osäkerheterna är ganska stora i dessa prognoser, särskilt för de projekt som inte har kommit särskilt långt i planprocessen. Hänsyn tas heller inte till eventuella överklaganden, vilka kan fördröja vissa projekt betydligt. Det är svårt att prognostisera såväl exakt byggstart som utbyggnadstakt.

Tabeller över planerad nyproduktion 2017–2026 i kommunen totalt och i huvudorterna Bro och Kungsängen

När det gäller antal byggda bostäder per år 2013–2015 per tusen invånare (färdigställda bostäder genom nyproduktion, ombyggnad och omvandling av fritidshus) ligger Upplands-Bro högt i Sverige, endast Sundbyberg, Knivsta och Nykvarn ligger högre. På listan över förväntat antal byggda bostäder per 1000 invånare 2016–2017 ligger Upplands-Bro på tredje plats i Sverige.

Källa: Dagens samhälle #23, 2016.

3.1 Näringsliv och arbetsmarknad

En betydande faktor för en kommuns expansion är hur gynnsamt näringslivet är. Upplands-Bro är en av Sveriges mest företagsvänliga och expansiva kommuner med ca 2000 registrerade företag. Till de större arbetsgivarna räknas utöver Upplands-Bro kommun, med sina ca 1 500 anställda, även Coop Sverige Broterminalen, Livgardet och Ragn-Sells. De dominerade branscherna i kommunen är tillverkning, byggverksamhet samt parti- och detaljhandel. Brunna verksamhetsområde norr om Kungsängens tätort utgör kommunens mest expansiva område och under 2015 och 2016 har över 400 nya arbetstillfällen tillkommit inom främst lager och logistik.

Upplands-Bro kommun har en lokalt förankrad arbetsmarknad i kombination med Stockholmsregionens starka tillgång på specialistkompetens. Kommunen arbetar tillsammans med företagen för att stärka tillgången på kompetens för företagens behov idag och imorgon.

Antalet förvärvsarbetare som år 2015 pendlade in i kommunen var 4977 personer och antalet utpendlare, samma år, var 8 668 personer.

4 Kommunens planarbete och planerade bebyggelse

4.1 Översiktsplan och inriktning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell, kommuntäckande översiktsplan. Kommunens gällande översiktsplan heter ÖP 2010 och den antogs av Kommunfullmäktige den 15 december 2011, § 162. Översiktsplanen anger förutsättningarna för kommunens planering inom en mängd olika områden. För utbyggnaden av de två tätorterna finns varsitt eget kapitel där inriktningen för ett antal olika utrednings- och utbyggnadsområden räknas upp. Bland annat finns en beskrivning av tänkt användning för de olika områdena. Här anges också ett antal generella förutsättningar för tätorternas framtid där det gemensamt för båda anges att det ses som positivt att förtäta, i synnerhet i stationsnära lägen. Bedömningen i översiktsplanen är att kommunen kommer att ha 35 000 invånare år 2030.

Upplands-Bro ligger i en region som kännetecknas av en stark tillväxt. Kommunen har också en tydlig politisk vilja om att växa, ett av de mål den politiska majoriteten har beslutat om för mandatperioden är att den årliga befolkningsökningen ska ligga på 400 personer.

En viktig uppgift i samhällsbyggandet i Upplands-Bro idag är att stärka de befintliga tätorterna i samband med att de förtätas. Det är därför viktigt att se vilka platser och stråk som kan tjäna på att bebyggelse placeras där. Det ska enligt gällande översiktsplan finnas en planeringsberedskap för kommande behov av skolor, förskolor, äldreboende och bostäder med särskild service enligt LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). Det ska tas hänsyn till detta i samband med planuppdragen i kommunen.

4.2 Planprocessen

För att något ska kunna byggas måste det finnas ett bygglov. För att kunna få bygglov måste en detaljplan följas om det finns en sådan för den aktuella platsen. I tätorter finns det nästan alltid detaljplaner. Detaljplanen styr vad området som ska byggas får användas till och hur det får byggas.

Det är en kommunal uppgift att ta fram nya detaljplaner eller ändra i befintliga, oavsett vem som äger marken eller för vilket ändamål den är tänkt. I Upplands-Bro kommun arbetar Samhällsbyggnadskontoret med detta under Kommunstyrelsens ansvar.

För att sätta igång ett arbete med en plan så måste det finnas ett politiskt beslutat uppdrag. Ett sådant uppdrag ges av Kommunstyrelsen till Samhällsbyggnadskontoret och handläggs sedan utav dess plan- och exploateringsavdelning. Ofta uppstår uppdraget till följd av att en markägare vill exploatera sin mark. Det kan också uppstå till följd av att planavdelningen i en tjänsteskrivelse kommit med ett förslag om vad kommunen kan göra med ett visst område.

Beroende på omfattningen och komplexiteten i de frågor som behöver behandlas i planen så kan planarbetet ta sin utgångspunkt i olika skeden som alla regleras av Plan- och bygglagen (PBL). Större och mer komplicerade projekt kan börja med ett **program** som ska utreda förutsättningar för ett område och ge en övergripande vision av ett projekt. Ett program ställs ut på samråd efter att kommunstyrelsen har godkänt detta.

Under ett samråd får berörda remissinstanser (t.ex. Länsstyrelsen, Lantmäteriet, hyresgästföreningar, naturskyddsföreningar och Trafikverket), kommunala nämnder och allmänheten tillfälle att yttra sig över de frågor som tas upp i programmet. Dessa yttranden sammanställs sedan och ett reviderat planprogram godkänns politiskt. Detta program ligger sedan till grund för en eller flera planer i programområdet.

Om planarbetet har inletts med ett program är nästa skede **plansamråd**. Har arbetet inte har föregåtts av ett program så är plansamråd det första skedet i processen. Då har ett förslag till detaljplan tagits fram. Det viktigaste dokumentet i en detaljplan är en plankarta som styr användning och egenskaper för det som får byggas. Bostäder, industri och skola är exempel på användningar. På så sätt styr alltså en detaljplan vilket ändamål en uppförd byggnad kan användas för. Våningsantal, höjd eller byggarea är exempel på egenskaper som detaljplanen kan styra. Även vid plansamrådet hämtas yttranden in och sammanställs i en samrådsredogörelse. Efter detta revideras planen igen och ställs ut för **granskning**. Som namnet antyder är tanken att planen i allt väsentligt ska vara klar i detta skede och remissinstanser har i detta skede möjlighet att granska hur resultatet blev. Efter att detta genomförts kan mindre ändringar göras innan planen slutligen skickas upp för politiskt antagande. Även plansamråd och granskning ska godkännas politiskt i Upplands-Bro. Efter att planen antagits av kommunfullmäktige finns en möjlighet att överklaga planen om man anser att kommunen av någon anledning inte har följt PBL under framtagandet av planen. Görs ingen överklagan vinner planen laga kraft. Därefter kan bygglov sökas enligt planen.

Tidsåtgången för att ta fram en plan kan variera mycket. Framförallt är det storleken på ett område och mängden frågor som behöver utredas under planarbetets gång som kan leda till att ett planarbete tar tid. En normal tidsåtgång för en plan som inte stöter på några oväntade hinder under planarbetets gång är ca två år. Om planen sedan överklagas kan detta ta ca ett år till.

Modell över hur ett planförfarande kan gå till:

4.3 Planprojekt i kommunen

I kommunen finns det pågående detaljplanprojekt i olika skeenden av planprocessen. Projekten är under planering, utbyggnad eller så är planen antagen men området inte exploaterat än. I Samhällsbyggnadskontorets sammanställning av kommunens riktlinjer och planeringsförutsättningar för bostadsplanering och bostadsförsörjning, går det att läsa mer om kommunens övergripande planer som är vägledande för kommunens detaljplanering.

4.3.1 Pågående planering

Projekt som är i planeringsskedet och som berör kommunal verksamhet:

Bro

Trädgårdsstaden, direkt söder om järnvägen planeras för en större utbyggnad av ett område med bostäder, offentlig- och kommersiell service. Utbyggnad beräknas kunna påbörjas 2018 och beräknas pågå i cirka tio år.

Husbytorp/Tegelhagen, området sträcker sig från Ginnlögs väg ner till Mälaren söder om Bro tätort. Även detta område är tänkt att förutom bostäder innehålla offentlig och kommersiell service. En utbyggnad beräknas kunna påbörjas under 2018 och beräknas pågå i cirka tio år.

Blommans förskola, detaljplanearbete som syftar till att ge Blommans förskola i möjlighet att bygga ut.

Säbyholm, möjligheter att inrymma skola/förskola i samband med att ett nytt bostadsområde byggs diskuteras. Utbyggnad beräknas kunna påbörjas under 2020 och pågå två till fyra år.

Kocktorp, förskola i östra delen av Kockbackaområdet. Detaljplanering är påbörjad för att svara upp mot det ökade behovet av förskoleplatser i östra Bro.

Utöver detta har planavdelningen ett planuppdrag för att ta fram en ny förskola i anslutning till Norrängen (tf., påbyggd nu).

Kungsängen

Norra Stäksön, här syftar planeringen till att möjliggöra utbyggnaden av en ny stadsdel med bland annat bostäder och offentlig service. Det är i dagsläget osäkert när utbyggnaden kan påbörjas.

Rankhus, ett planprogram som redovisar möjligheten att inrymma 2 400 bostäder samt verksamheter har godkänts 2009. Projektet planerar utföras i sju etapper. Arbete pågår för att fram ett samrådsförslag för en första etapp med förhoppningen att detta ska vara klart under hösten 2017. Detta arbete sker i nära samarbete med övriga avdelningar på kommunen.

Korsängen, Upplands-Bro kommun har tecknat ett samarbetsavtal med PEAB Bostad AB och Skanska Nya Hem AB med syfte att tillsammans utveckla och bygga ut detta område. Ett planprogram för området godkändes under våren 2012 och inriktningen var att bygga ut området med ca 700 bostäder. Arbete pågår inför samråd.

Tibbleängen, ett planförslag var under sommaren 2016 ute på samråd. Detta innehåller förutom bostäder även en tomt för förskola. Arbete pågår inför utställning.

Ekhammar särskola, en ny särskola planeras i anslutning till Ekhammarskolan.

Planavdelningen har i uppdrag att ta fram en detaljplan som syftar till att ge ett permanent bygglov till Pärkans förskola (privat regi).

4.3.2 Pågående utbyggnad

Projekt som direkt berör kommunal verksamhet och som är under utbyggnad:

Bro

Gruppboende Råby, en detaljplan som har haft en outnyttjad byggrätt planeras nu för ett gruppboende.

Kungsängen

I den första detaljplaneetappen av Ringvägen har utbyggnaden påbörjats. I denna etapp ingår en förskola.

4.3.3 Antagna men ej utnyttjade planer

I dagsläget finns endast ett fåtal planer med outnyttjade byggrätter, men en som direkt berör kommunal verksamhet är:

Bro

Detaljplanerna för Jurstaberg, Jursta Gård och Jurstabergsvägen är antagna och har vunnit laga kraft. Planerna innehåller bostäder och en skoltomt. Någon utbyggnad kommer sannolikt inte ske innan utbyggnaden av "Trädgårdsstaden" i Bro.

4.4 Samhällsbyggnadskontorets verksamhetslokaler

Upplands-Bro kommun äger ett antal olika fastigheter som har köpts in i olika områden som har bedömts som strategiskt intressanta. Endast ett fåtal av dessa används idag till kommunal verksamhet. Det är samhällsbyggnadskontorets exploateringsavdelning som förvaltar dessa fastigheter.

Ulleviförrådet (1200 kvm, byggår 1976)

Används idag som förråd och personalutrymme för personal inom tekniska verksamheten (gata, park och VA). Tidigare klarade lokalen inte gällande hygienkrav och det fanns inte tillräckligt med utrymmen för omklädnad, mat och möten så därför byggs i dagsläget lokalen om/till.

Kommunförrådet (ca 200 kvm, Snickarvägen i Bro)

Fastighet inköpt för kommande utveckling av infrastruktur och bebyggelse i Bro. Delar av lokalen används idag som förråd. För att nyttja förrådsdelen för verksamheter behöver åtgärder på bland annat ventilationen göras.

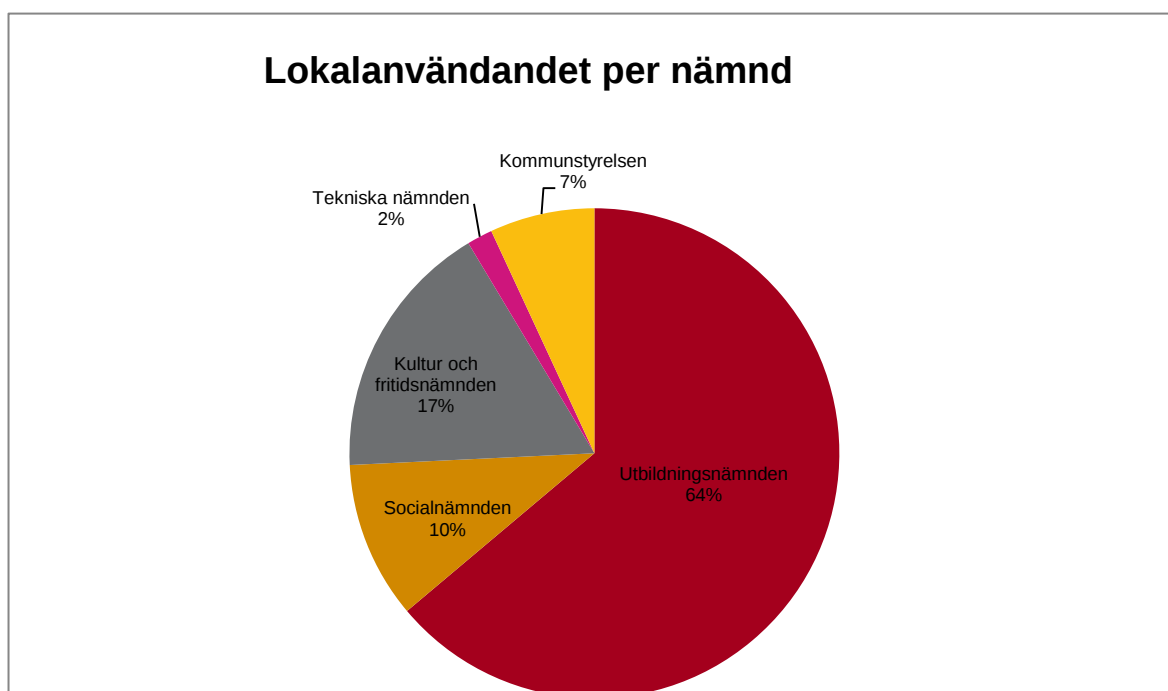
5 Kommunens fastighetsbestånd och lokalförsörjningsprocessen

Sedan 2006 har kommunens fastighetsförvaltning överförs till Upplands-Bro Kommunfastigheter AB (Kommunfastigheter). Dessa äger de flesta verksamhetslokalerna förutom bostäder, som i huvudsak ägs av AB Upplands-Brohus, samt kultur- och idrottsfastigheter och vissa exploateringsfastigheter som ägs direkt av kommunen.

I det ramavtal som upprättades 2006 anges följande syfte för fastighetsförvaltningen: ”Kommunen och Upplands-Bro Kommunfastigheter AB ska gemensamt arbeta för att skapa ändamålsenliga lokaler för respektive verksamhet med rimliga hyresnivåer. Viktiga förutsättningar är

- *Ömsesidig information.*
- *Gemensam långsiktig planering.*
- *Att vid behov underlätta för omstruktureringar eller avvecklingar av hela eller delar av fastigheter till förmån för alternativt utnyttjande.”*

5.1 Kommunens lokalutnyttjande

I dagsläget uppgår kommunens totala lokalanvändning till ca 120 000 kvm varav Utbildningsnämndens lokalkonsumtion är störst. Ca 65 % av kommunens verksamhetslokaler hyrs av de kommunala fastighetsbolagen, resten äger kommunen själva.

5.2 Kommunens lokalkostnader

Kommunens totala lokalbruttokostnader 2016: 158 420 300 kr.
Kommunens totala verksamhetsbruttokostnader 2016: 1 686 426 200 kr. (Exkl. intern affärsverksamhet inom kontoren, det vill säga interna köp av tjänster).

5.3 Den kommunala behovsprocessen

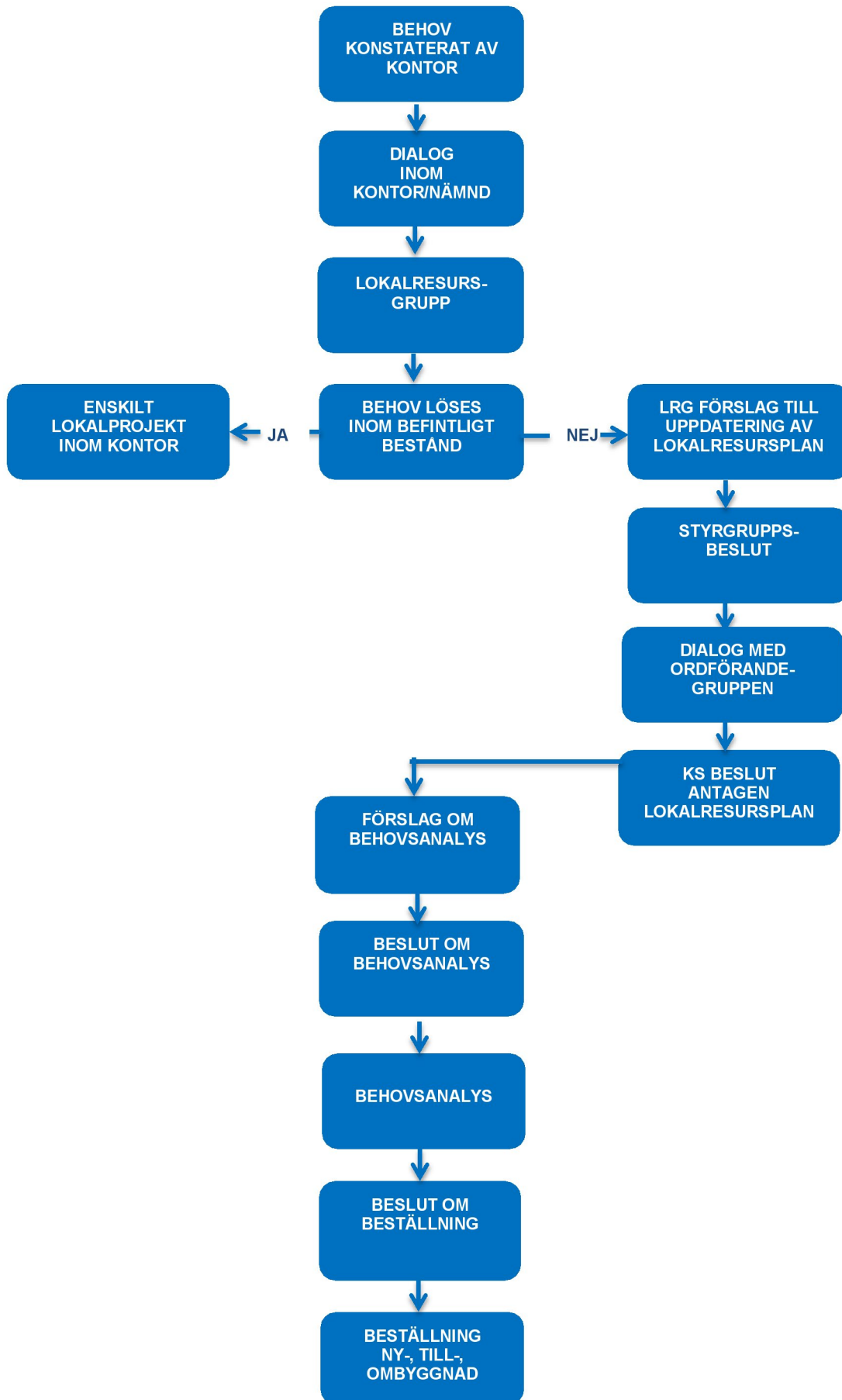
Kommunens lokalförsörjningsprocess, kallad den kommunala behovsprocessen, startar med att ett nytt behov konstateras av kontoret, signaler kan bland annat ha kommit från verksamheten. Därefter ska det ske en dialog inom kontoret som upplever behovet och dess nämnd innan kontorets lokalresursgruppsrepresentant tar med sig frågan till lokalresursgruppen.

Lokalresursgruppen stämmer av att behovet är väl förankrat inom aktuell nämnd och därefter tar gruppen, efter samråd, ställning till huruvida behovet kan lösas inom kommunens befintliga lokalbestånd (lediga lokaler, rockader etc.), genom inhyrning eller ifall det krävs en ny-, till-, eller ombyggnad. Om lokalresursgruppen bedömer att behovet kan mötas inom befintligt lokalbestånd fortsätter arbetet inom det aktuella kontoret som ett enskilt lokalprojekt.

Bedömer lokalresursgruppen att behovet är långsiktigt och att det krävs en ny-, till-, eller ombyggnad för att möta behovet lägger gruppen in behovet i lokalresursplanen. Inför revidering av lokalresursplan får styrgruppen sedan besluta om behovet ska läggas till prioriteringslistan. Därefter sker en dialog med ordförandegruppen innan planen går till Kommunstyrelsen för beslut till antagande (i maj och november).

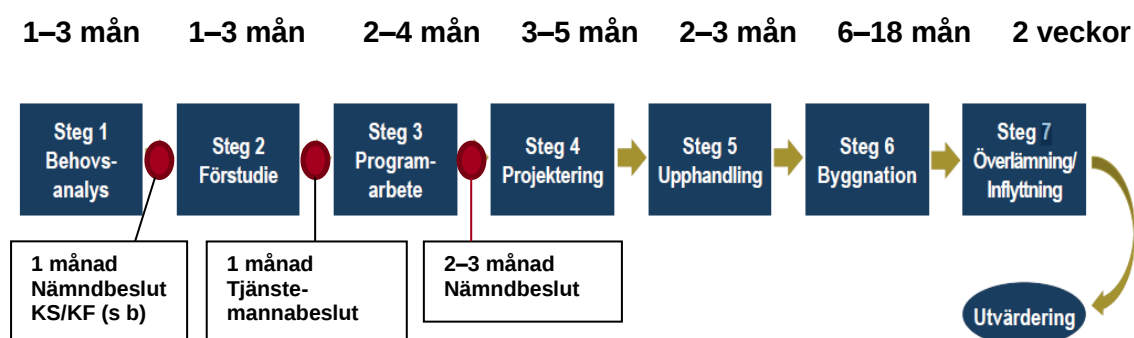
Efter att KS antagit lokalresursplanen kan de representanter i lokalresursgruppen vars kontor har behovet föreslå för sin kontorschef att besluta om att avsätta resurser för att starta en behovsanalys. Kontoren ska i sin behovsanalys identifiera vad det faktiska behovet är, inte hur det ska lösas. I behovsanalysen beskrivs behovet utifrån de krav kontoret har för den aktuella verksamhetslokalen. Finns det behov/ önskemål av ytterligare "kvalitetshöjande faktorer" (utöver det faktiska lokalbehovet) ska dessa redovisas separat i bilaga till behovsanalysen. Innan beställning av ny-, till- eller ombyggnad görs ska beslut tas i nämnd eller vid nyinvestering "av större beskaffenhet" i KS/KF.

I linje med kommunens övergripande mål *en grön kommun i utveckling* och kommunstyrelsens uppdrag till kommundirektören (*Dnr KS 16/0157*) att utreda förutsättningarna för att införliva kvalitetskraven i Miljöbyggnad i kommunens ny-, till-, och ombyggnad är det viktigt att kraven på miljönivå i kommunens byggnader ställs redan i behovsanalysen så att Kommunfastigheter kan samordna processen med processen för ny- och tillbyggnad.

5.4 Kommunfastigheters arbetsprocess vid ny- och ombyggnad

I lokalförsörjningsprocessen ansvarar kommunen själva för stegen fram till och med behovsanalysen och sedan efter att en förstudie är beställd av Kommunfastigheter, tar de över ansvaret. Kommunfastigheter har identifierat sju steg i sin arbetsprocess och totalt summeras projekttiden till allt ifrån 1,5 år till 3 år, vilket beror på omfattningen och komplexiteten i projektet. Till den kalendertid Kommunfastigheter tidsätter processens olika steg med tillkommer tid för beslut i nämnd, kommunstyrelse, kommunfullmäktige och bolagets styrelse. Om detaljplan för ny- och ombyggnad behöver tas fram så förlängs tidplanen ytterligare samt vid eventuella överklaganden.

Beslut 1 - För att gå vidare från behovsanalys till förstudie

Det är under förstudien som Kommunfastigheters kostnader för projektet börjar ta fart, dessa kostnader läggs till projektet och blir en del av den framtida lokalhyran om projektet genomförs.

Beslut 2 - För att gå vidare från förstudie till programarbete

I förstudierapporten lämnar Kommunfastigheter ett eller fler lämpliga lösningar på det lokalbehov behovsanalysen bygger på. Därefter behövs ett beslut fattas om att gå vidare i processen eller inte.

Beslut 3 - För att gå vidare från programarbetet till projektering

Den programhandling som blir resultatet av programarbetet innehåller en investerings- och driftkostnads kalkyl samt preliminärt hyresavtal samt kommunal borgen. Detta är den sista beslutspunkten och efter detta är det svårare och dyrare att göra förändringar i utformningen av lokalen. Här krävs nämnd- och kommunstyrelsebeslut för projekt under 30 miljoner kr och nämnd-, kommunstyrelse- och kommunfullmäktigebeslut om projektet överstiger 30 miljoner.

6 Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden svarar för kommunens verksamheter pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola skolbarnsomsorg, fritidsgårdar, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt för kostverksamheten i kommunen. All pedagogisk omsorg är sedan 2013 i enskild regi. Verksamheterna är till övervägande delen obligatoriska och för dessa gäller nationella styrdokument som läroplaner och kursplaner, samt bestämmelser i skollag, skolformsförordningar och allmänna råd. Icke obligatoriska verksamheter är omsorg på obekvämt arbetstid och öppen förskola. Tillsammans med de politiska nämndmålen har Utbildningsnämndens verksamheter tydliga målsättningar för att öka måluppfyllelsen och tillgodose barn och elevers utvecklings- och kunskapsbehov. Lokalkostnaden utgör ca 12,2 % av Utbildningskontorets budget om man räknar med verksamheter som bedrivs av privata utförare då lokalkostnad inte redovisas för dessa utan endast elevpeng. Lokalkostnaden på den andel av budgeten som är för verksamheter som bedrivs i kommunens egen regi utgör 16,2 %.

Utbildningsnämnden fattade i augusti 2016 beslut om ett ramprogram – *Framtidens förskola och skola*. Ramprogrammet ska vara ett stöd för kommunens Utbildningskontor inför arbetet med nya förskole- och skolprojekt i Upplands-Bro kommun. Det ska också vara en handledning för kommunens olika kontor och bolag inför olika projektorganisationer. Det skapar förståelse för Utbildningskontorets behov och kan spara tid och resurser för att nå ett bra slutresultat. Målsättningen är att skapa goda förutsättningar för byggprojekt och kommande fastighetsförvaltning inom förskola och skola.

6.1 Förskoleverksamhet

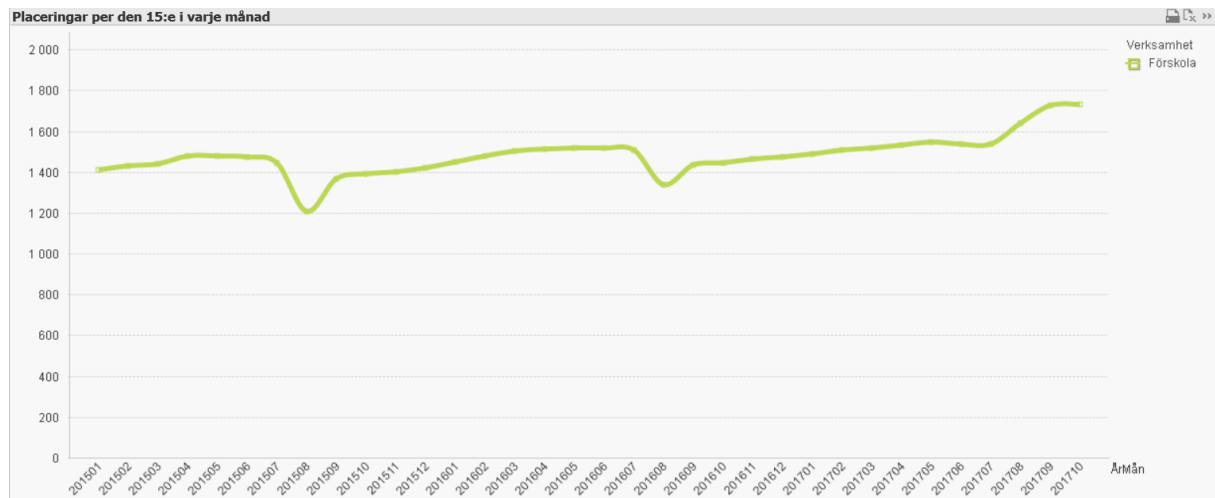
Upplands-Bro har 20 kommunala förskolor som har platskapacitet att ta emot sammanlagt ca 1 652 barn. I september 2017 går 74 % av kommunens alla 1–5 åringar i en kommunal förskola varav 564 barn i de åtta kommunala förskolorna i Kungsängen (område 3), 595 barn i de sju kommunala förskolorna i Bro och Låssa (område 1, 2), 211 barn i de tre kommunala förskolorna i Västra Ryd/ Brunna (områden: 4) och 90 barn i de två kommunala förskolorna i Håbo-Tibble och Håtuna (områden 5, 6).

6.1.1 Förskolelokaler

När det gäller det totala behovet av förskoleplatser är trenden, varje år, att behovet går ner på hösten då sexåringarna går över till skolornas förskoleklasser och upp på våren när nya barn börjar på förskolan (samtidigt som 6-åringarna inte hunnit flytta till skolan ännu). Detta leder till att en del förskolor inte har tillräckligt mycket barn för att kunna utnyttja lokalernas fulla platskapacitet under hösten samtidigt som de är i behov av lokalernas fulla yta eller mer till våren igen.

Ett annat skäl till varför det kan behövas en viss överkapacitet i en lokal är att verksamheten har hand om barn med särskilda behov, vilka ofta är i behov av mer lokalyta.

Trend förskoleplaceringar Kommunala förskolor i UB under åren 2015–2017.

I både Kungsängen och Bro används redan idag temporära lokaler för att möta behovet och för att kunna hålla garantitiden för förskoleplaceringar, det vill säga att kunna erbjuda plats senast fyra månader efter inkommen ansökan. Norrängens förskola som är en tillfällig lösning kan idag ta emot 95 barn. I Kungsängen har förskolan Ekhammar som är en tillfällig modulförskola öppnat. Paviljonglösningar är kostsamma (cirka dubbel kvadratmeterkostnad de första tre åren) men är ibland den mest lämpliga åtgärden för att möta en tillfälligt ökad efterfrågan på förskoleplatser eller under ombyggnationer då ersättningslokaler behövs. Det kan också vara ett bra alternativ där bostadsbyggen och detaljplaner kan ändras under tid. Utbildningskontoret ser dock inte dessa som permanenta lösningar och vill gärna satsa på att ersätta dessa med permanenta och väl verksamhetsanpassade lokaler.

Det finns åtta fristående förskolor i kommunen som tillsammans, i september 2017, tog hand om 238 barn.

Fristående förskolor i kommunen

Enhet	Total platskapacitet	Totalt antal barn
Kungsängen		
Förskolan Urfjäll	35	35
Hoppetossa Norra AB	72	45
Källskolans förskola	22	17
PärLAN	26	20
Växthuset	66	31
Bro		
Fjärilens förskola	(kan utöka med 20 till) 20	21
Säbyholm förskola	Ca 20	20
I Ur och Skur	100	49
Totalt i kommunen		238

För att illustrera hur situationen ser ut i de 20 kommunala förskolorna har en tabell tagits fram som, på områdes- och enhetsnivå, beskriver lokalens byggår, det totala antalet barn som är placerade i september 2017, lokalens platskapacitet, samt det prognostiserade över- eller underskott i december 2021. Differensen 2021 har räknats fram genom att ta siffrorna från den senast framtagna befolkningsprognosen över antalet 1–5 åringar (dec 2016), per områdesnivå, och det antal barn som var inskrivna i den kommunala förskolan i juni 2017 (innan 5-åringarna slutat) minus de barn som står skrivna i andra kommuner. Då får man fram hur stor procent av det faktiska barnantalet i respektive område som väljer att gå i en kommunal förskola (under VT då trycket är högst) och denna procentsats kan sedan räknas på det antal barn som beräknas finnas i respektive område 2021 och man får därmed fram det förväntade antalet platser det komma finnas behov av. Det går inte att räkna ut differensen per enhetsnivå då det inte går att veta till vilken förskola i området folk kommer ansöka till. Siffrorna visar hur kommer att se ut om befolkningsutvecklingen blir som prognostiserat och om inga förändringar sker i lokalbeståndet.

Bro och Låsa (område 1, 2)

Enhet	Byggår	Totalt barn, sep 2017	Platskapacitet	Diff sep 2017	Diff dec 2021
Finnstaberget	1981/2009	101	110	9	
Norrängen	2011	79	95	16	
Norrgrinden	1972	93	105	13	
Blomman	2001	62	80	18	
Råby	1970, 96, 10	117	130	13	
Rosenängen	2007	113	120	7	
Ulleviförskolan	1949	25	30	5	
Totalt		590	670	81	-151

Befolkningsprognos för området (dec)

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
1–5	893	946	970	1042	1095

I dagsläget finns 836 1-5 åringar i området. För närvarande råder ett överskott på förskoleplatser men detta kan enligt beräkningar vändas till ett underskott redan under nästa år och öka dramatiskt under planperioden om platskapaciteten inte utökas. Både Norrängens förskola och Ulleviförskolan, med sina tillsammans 125 förskoleplatser är dessutom tillfälliga lösningar som måste ersättas med permanenta lokaler.

Kungsängen (områden 3)

Enhet	Byggår	Totalt barn sep 2017	Plats kapacitet	Diff sep 2017	Diff dec 2021
Klockarängen	2005	88	100	12	
Bergshöjden	1980	56	60	4	
Ekhammar fsk	2017	71	120	49	
Norrboda	2009	116	120	4	
Ekbacken	1991	65	72	7	
Lillsjö	1990	59	60	1	
Rönnbäret	1976	74	80	6	
Vulkanen	1977	38	40	2	
Totalt		567	652	85	-45

Befolkningsprognos för området (dec)

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
1–5	764	801	823	861	905

Liksom i Bro har barnantalet i Kungsängen ökat i snabbare takt än vad befolkningsprognosen visat, i september 2017 har antalet redan överstigit det barnantalet som förväntades finnas i december. Även i detta område kommer lokalbehovet av förskoleplatser fortsätta öka under planperioden. Beräkningar visar att 77 % av det totala antalet barn i Kungsängensområdet väljer att gå i någon av de kommunala förskolorna i området. För att undvika platsbrist öppnade en modulförskola med 120 platser i samband med att förskolan Blåsippan avvecklades.

Västra Ryd/ Brunna (områden: 4)

Enhet	Byggår	Totalt barn sep 2017	Plats kapacitet	Diff sep 2017	Diff dec 2021
Artisten	2007	69	80	6	
Brunna	1972	80	96	8	
Hagnäs	1981	61	60	-4	
Totalt		210	236	26	46

Befolkningsprognos för området (dec)

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
1–5	289	277	285	278	259

Enligt prognosen kommer barnantalet i Västra Ryd/ Brunna minska under planperioden.

Håbo-Tibble och Håtuna (områden 5, 6)

Enhet	Byggår	Totalt barn, sep 2017	Plats kapacitet	Diff sep 2017	Diff dec 2021
Håbo-Tibble		43	50	7	
Tjustaskolans förskoleavdelning		36	40	4	
Totalt		79	90	11	22

Befolkningsprognos för området (dec)

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
1–5	104	103	108	97	92

Enligt befolkningsprognosen så ska antalet barn i området hålla sig stabilt med en liten minskning efter 2019. Dock kan vi konstatera att antalet barn i september 2017 har överstigit det prognostiserade antalet för året med fem barn. Tjusta förskolas lokal är inte ändamålsenlig i dagsläget och kommer att renoveras under 2017/18. Utbildningsnämnden vill samlokalisera områdets två förskolor i en ny förskolelokal 2020 och i samband med detta avveckla de mindre lämpliga lokalerna i Håbo-Tibble kyrkby samt Röda villan.

6.1.2 Befolkningsutveckling barn 1–5 år

Åldrar	2017 sep		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1	390		386	415	430	444	461	477	486	490	491	490
2	391		416	412	438	453	469	486	499	505	508	508
3	376		396	435	432	459	475	493	506	516	521	522
4	428		428	417	454	453	478	496	509	520	529	532
5	416		419	448	433	468	469	495	509	521	530	537
Totalt	2001		2045	2127	2187	2277	2352	2447	2509	2552	2579	2589

Enligt befolkningsprognosen från juni 2017 (total kommunprognos, ej uppdelad på nyckelkodsområden) kommer antalet 1–5 åringar i kommunen uppgå till 2 045 barn i december 2017, det är 158 fler barn än vad förra årets befolkningsprognos visade att det skulle vara vid samma tid.

6.1.3 Nuläge och behov i dagsläget

Utbildningskontorets hyr de flesta av sina verksamhetslokaler av det kommunala fastighetsbolaget, Kommunfastigheter. De flesta av lokalerna är byggda på 70-talet och genom åren har ingen långsiktig satsning gjorts på underhåll. Idag har kommunen har en förhållandevis låg lokalkostnad för dessa lokaler men samtidigt finns det ett generellt upprustningsbehov.

Hyreskostnaden varierar efter byggår och standard, men kommunens förskolor betalar den genomsnittliga lokalkostnaden per barn/elev.

I september 2017 det fler kommunala förskoleplatser än vad det finns inskrivna barn i samtliga områden.

Bro och Låssa

Ulleviförskolan och Norrängens förskola är båda temporära lösningar på tidigare kapacitetsbrist. Ulleviförskolan bedrivs i Öppna förskolans tidigare lokaler och Norrängens förskola i fem paviljonger, varav den sista byggdes på under 2016. Ulleviförskolan tillhör Härneviskolan och kommer behövas i deras verksamhet då de succesivt utökar till en två-parallell F-6-skola fullt ut.

I Broområdet finns två pedagogisk omsorg som tar en del av barnunderlaget. De tre fristående förskolorna i området hjälper till att minska trycket på kommunala förskoleplatser. Dock har inte de olika delarna av Bro anpassats till den lokala nybyggnationen som skett framförallt i östra Bro (Rosenängarna).

Kungsängen

I september 2017 finns totalt 85 lediga förskoleplatser i Kungsängen. I området finns en pedagogisk omsorgsverksamhet som tar en del av barnunderlaget. Av kommunens åtta friförskolor är fem lokaliserade i Kungsängen. Det finns dock en osäkerhet inför hur behovet av förskoleplatser kommer påverkas av de bostadsbyggnationer som planeras i Norrboda.

Västra Ryd/ Brunna

I området finns tre pedagogiska omsorgsverksamheter som tar en del av barnunderlaget. Söktrycket ser ut att minska under planperioden.

Håbo-Tibble och Håtuna

I september 2017 finns det elva lediga förskoleplatser i området. Förskolan i Tjusta har gamla och slitna lokaler som inte uppfyller de arbetsmiljömässiga kraven, dessa kommer att renoveras. Brist på modern infrastruktur finns, framförallt när det gäller fiber och bredband.

6.1.4 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar

Då flera förskolor har ett eftersatt underhåll krävs en fortsatt satsning på bättre underhåll och skötsel av dessa. Man planerar att utföra underhållsarbete på utbildningslokaler för ca 20 miljoner kronor per år totalt, vilket kommer innebära ökade hyreskostnader på ca 1 miljon totalt för alla utbildningslokaler årligen. Satsningen startade 2015 och ett antal verksamhetslokaler per år kommer att rustas upp och moderniseras.

Produktionsköket i Kungsängen (vid UBG) som idag producerar ca 2 000 portioner är kraftigt överbelastat. För att minska till ca 1 500 portioner fram till 2017 behöver förskolekök byggas om från mottagningskök till tillagningskök. Detta är också en politisk ambition eftersom det höjer kvaliteten och skapar bättre förutsättning för en god och näringsrik mat. Varje år avsätts pengar för att göra denna omställning, men det är en relativt kostsam investering då ett tillagningskök ställer helt andra krav på lokalerna och utrustningen i köken.

Utbildningskontoret införde 2016 ett gemensamt kösystem för kommunala och fristående förskolor innebär en förenkling av förskolechefernas och barnomsorgsadministratörernas arbete. Det ger Utbildningskontoret förutsättningar att effektivisera köhanteringen där alla förskolor blir sökbara via kommunens e-tjänst för barnomsorg. Införandet underlättar för Utbildningskontorets lokalförsörjningsarbete och för att planera utbyggnaden av förskoleplatser.

För att bättre kunna möta söktrycket på förskolor görs nu ett försök att öka totalytorna och därmed platskapaciteten genom att anpassa utemiljön så att verksamheten kan bedrivas mer flexibelt. Norrängens förskola har med hjälp av ett verksamhetsanpassat "uterum" kunnat ge plats åt fler barn. I Kungsängen har man uppfört en paviljongförskola, Ekhammar förskola med 120 barnplatser för att kunna tillgodose behovet.

Bro och Låssa

Bygglovet för Norrängens paviljonger sträcker sig i dagsläget till år 2020.

Detaljplanearbete som syftar till att ge Blommans förskola möjlighet att bygga ut har inletts under våren 2015 och planerad inflyttning 2018. Ombyggnaden skulle öka platskapaciteten från 80 till 120.

En fristående förskola, I Ur och Skur, öppnade i januari 2017 och kan ta emot ca 100 barn.

Kungsängen

Lillsjö-, Bergshöjdens-, Rönnbärets- och Hagnäs förskola har fått eller kommer att få sina lokaler renoverade under sommaren 2015–2017.

Projektet Ringvägens första etapp innefattar en förskola, denna ska ersätta Blåsippans förskola som rivs i samband med Ringvägens bostadsbyggnation.

Förskolan Ekhammar har öppnade sina paviljonger i januari 2017 i samband med att Blåsippan stängde. Förskolan anpassas också för att inrymma fler barn än de som kom från Blåsippan för att undvika en platsbrist i området.

Västra Ryd/ Brunna

Inga beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar.

Håbo-Tibble och Håtuna

För att möjliggöra bättre samverkan av personal, lokaler och utemiljö i området pågår nu en utredning av förutsättningarna att slå ihop de två förskolorna. Då lokalerna i dagsläget är i stort behov av renovering kommer Röda villan renoveras under 2017/18.

6.1.5 Framtida behov

Bro och Låssa

Det kommer behövas en utökning av antalet förskoleplatser för att möta behovet. Flera nya förskolor planeras i området. Lokalkapaciteten är för låg för att möta behovet som bl.a. uppstått av nybyggnationerna av hus i Rosenängarna. Samhällsbyggnadskontoret har fått ett planuppdrag som möjliggör att en ny förskola med 120 barnplatser kan byggas i Östra Bro.

Kungsängen

Nya bostadsområden planeras/ ska byggas i Norrboda, Örnäs, Korsängen, Tibbleängen, Norra Stäksön och Rankhus. Detta kommer att påverka den framtida efterfrågan av förskolelokaler och det kommer krävas nybyggnation av förskolor, vilket det planeras för.

Förskolan Ekhammar som öppnade i januari 2017 har tagit höjd för kapacitetsbristen i området det närmaste året. Förskolan har plats för 120 barn (6 avdelningar).

Västra Ryd/ Brunna

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet barn i åldrarna 1–5 år minska under planperioden, men efterfrågan på förskoleplatser i detta område kan komma att påverkas av nya bostadsområden i närheten.

Håbo-Tibble och Håtuna

Lokalbehovet möter prognosen under perioden 2017–2021 i området. Dock kan behovet öka om fler fritidsboenden görs om till permanentboende.

6.1.6 Slutsats och åtgärdsförslag

Bro och Låssa

Bygga ut Blommans förskola med två avdelningar, från 80 till 120 platser. Se över möjligheterna av att bygga ytterligare en förskola i östra Bro där Samhällsbyggnadskontoret har ett planuppdrag. Utbildningsnämnden har fattat beslut om att gå vidare med beställning av en förstudie och det är beställt av bolaget. Två nya förskolor till det nya bostadsområdet Trädgårdsstaden 2020.

Kungsängen

Kommunen skapar förutsättningar för och genomför den redan planerade nybyggnationen av en förskola vid de nya hyreshusen vid Ringvägen. Se över möjligheten att bygga ihop Norrboda förskola med en skola som ger möjlighet till samverkan mellan de två enheterna för att flexibelt kunna anpassa sina lokaler efter kapacitetsbehovet. Undersöka möjligheten att förbättra tillgängligheten, med gång och cykelvägar, mellan Norrboda och Brunna. Då skulle Brunnas lilla underkapacitet till viss del balanseras med hjälp av Kungsängens överkapacitet under planperioden.

Västra Ryd/ Brunna

Inga åtgärder är nödvändiga under planperioden förutom renoveringar av befintliga lokaler enligt plan.

Håbo-Tibble och Håtuna

Renovera Tjusta förskolans slitna lokaler 2017/18. Bygga en ny förskola intill Tjustaskolan med kapacitet för det prognostiserade behovet i området när så förutsättningar för kommunalt vatten och avlopp ges.

6.2 Grundskoleverksamhet

Kommunen har 10 grundskolor med platskapacitet för 3 412 elever och i dagsläget utnyttjas 94 % av platserna. Av dagens totala elevantal på 3 196 är 87 skrivna i en annan kommun. Det finns ca 237 elever, folkbokförda i Upplands-Bro, som är inskrivna i skolor utanför kommunen. En del av dessa elever är placerade av Resursteamet i specialskolor med resurser som inte Upplands-Bro kommun kan erbjuda i dagsläget.

När den nya skollagen trädde i kraft 2010 innebar detta bland annat att betyg skulle sättas redan från höstterminen i årskurs 6. Detta gör att kommunens F-5 skolor behöver utökas till F-6 skolor, alternativt att våra 6–9 skolor blir 4–9 skolor för att underlätta en likvärdighet i betygssättandet i årskurs 6. Utbildningsnämnden tog den 17 december 2013 beslut om att detta skulle ske när förutsättningar så medger. Ekhammarskolan är från och med hösten 2015 en 4–9-skola och Lillsjöskolan en F-3-skola. Bergaskolan har anpassats till att vara en F-6-skola med hjälp av att paviljonger satts upp på skolgården.

6.2.1 Grundskolelokaler

Platskapaciteten i en skola är svårt att bedöma. Hur pass stor del av den totala ytan i skolorna som kan användas av eleverna varierar mycket mellan de olika skolorna. Äldre skolor är inte lika ändamålsenligt byggda för dagens pedagogik som de nyare och här kan det skilja mycket mellan vistelseyten och den totala ytan. Även antalet mindre grupper där specialundervisning kan bedrivas i mindre grupper skiljer sig åt i kommunens skolor. Lokalkapaciteten är beräknad på 25 elever i varje klassrum. I beräkningen har hänsyn tagits till de särskilda anpassningar av elevgrupper som finns på vissa skolor vilket gör att den faktiska lokalkapaciteten är lägre i vissa fall än vad vi angett i tabellerna. Ett exempel på det är Finnstaskolans nystartade Språkspåret där elever med språkstörning får specialundervisning i små grupper med hög personaltäthet. En annan begränsning kan vara ventilationen i lokalen, att den är anpassad för färre barn än vad som har behov av att vistas där.

Upplands-Bro har tre fristående skolor i kommunen, tillsammans har de 234 elever i dagsläget.

Enhet	Kungsängen/Bro	Totalt antal barn
Kungsskolan	Kungsängen	19
Källskolan	Kungsängen	165
Urfjälls Montessoriskola	Kungsängen	50
Totalt	361	234

Kungsskolan är en F-6 skola har sin verksamhet i Tibble, i samma byggnad som förskolan Växthuset och fritidshemmet Kungsgården. Källskolan är en F-9 skola och bedriver idag hela sin verksamhet i en modulskola på Ekhammarområdet. Urfjälls Montessoriskola är en F-5 skola och är lokaliserad i Kungsängen.

I tabellerna nedan redovisas i vilket område (nyckelkodsområde) de 10 kommunala skolorna finns lokaliserade, byggår, det totala antalet inskrivna barn idag (höstterminen (ht) 2017), hur många platser de har totalt och framräknat över- eller underskott idag. Differensen 2021 har räknats fram genom att ta den procentsats av totalt antal barn i åldrarna 6–15 år per område som förväntas välja en kommunal skola i området. Utgår man från att lika stor procent, av totalt antal barn, 2021 kommer välja kommunala skolor går det att beräkna efterfrågan. Då det inte går att veta till vilken skola elever kommer söka sig framöver går det inte beräkna differensen per enhetsnivå utan endast på totalnivå per område. Siffrorna visar hur kommer att se ut om befolkningsutvecklingen blir som prognostiserat och om inga förändringar i lokalbeståndet genomförs. I uträkningarna har inte hänsyn tagits till beräknat antal elever som kommer från andra kommuner, hade de räknats med hade efterfrågan varit högre.

Bro och Låssa (område 1, 2)

Enhet	Byggår	Totalt elever ht 2017	Plats kapacitet	Diff ht 2017	Diff 2021
Finnstaskolan	1973	373	400	27	
Råbyskolan	1970	243	240	-3	
Härneviskolan	2013	308	350	42	
Broskolan	1993	329	480	151	
Totalt i området		1253	1470	217	-135

Befolkningsprognos i området

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
6–15	1 541	1 651	1 765	1 866	1 982

Antalet barn i åldrarna 6–15 år ligger i september 2017 på 1 508. I dagsläget råder ett överskott av elevplatser men utan förändringar i elevplatskapaciteten blir det ett underskott redan 2020 och 2021 kommer 135 platser saknas.

Kungsängen (område 3)

Enhet	Byggår	Totalt elever ht 2017	Plats kapacitet	Diff ht 2017	Diff 2021
Lillsjöskolan	1972, 1990	300	290	-10	
Bergaskolan	1971	283	350	67	
Ekhammarskolan	1958, 1967	542	550	8	
Totalt i området		1125	1190	65	-70

Befolkningsprognos i området

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
6–15	1 334	1 404	1 452	1 500	1 556

Även i Kungsängen har åldersgruppen i åldrarna 6–15 ökat snabbare än prognostiserat, i september 2017 ligger antalet på 1 348 stycken vilket överstiger prognosen för december med 14 barn. I dagsläget råder ett överskott av elevplatser i området men utan förändringar i elevplatsskapaciteten kommer underskottet, enligt befolkningsprognosen, ligga på 70 platser 2021.

Västra Ryd/Brunna (område 4)

Enhet	Byggår	Totalt elever ht 2017	Plats kapacitet	Diff ht 2017	Diff 2021
Brunnaskolan	1977	251	290	39	
Hagnässkolan	1979, 85,07	452	450	-2	
Totalt i området		703	740	37	174

Befolkningsprognos i området

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
6–15	656	633	622	595	590

I Västra Ryd/Brunna området förväntas antalet 6–15 åringar minska fram till 2021 där trenden ser ut att vända igen. Dock visar statistik att det dagsläget bor 660 barn i åldrarna 6–15 i området vilket är fler än vad prognosen beräknat ska finnas i december. Om utvecklingen följer prognosen framöver förväntas det råda ett stort överskott av elevplatser under planperioden.

Håbo-Tibble och Håtuna (område 5, 6)

Enhet	Byggår	Totalt elever ht 2017	Plats kapacitet	Diff ht 2017	Diff 2021
Tjustaskolan	1965	109	120	11	14

Befolkningsprognos i området

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021
6–12	129	122	131	142	141

Då tjustaskolan är en F-6 skola är åldersgruppen 6–12 åringar intressanta för att se hur utbudet av elevplatser möter efterfrågan i området. I september 2017 bor det 137 barn i åldrarna 6–12 år i området och om trenden att 75 % av det totala antalet barn i åldersgruppen väljer att gå i skolan i området kommer det råda ett överskott av elevplatser planperioden ut.

6.2.2 Befolkningsutveckling barn 6–15 år

Ålder	2017 (sep)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
6	405		409	430	458	445	480	482	505	517	527	535
7	391		388	420	439	466	455	490	490	510	521	530
8	394		391	396	427	446	472	463	495	494	513	522
9	394		396	397	402	432	451	477	467	496	495	512
10	369		368	400	401	407	436	455	479	468	495	493
11	370		377	373	403	405	411	440	457	479	469	493
12	351		353	382	377	407	410	417	443	459	479	468
13	354		360	359	386	383	412	416	421	446	460	479
14	355		349	365	365	391	389	418	421	425	448	461
15	332		334	355	371	371	397	396	423	424	428	449
Totalt	3715		3725	3878	4029	4152	4313	4455	4601	4718	4834	4941

För att illustrera det faktiska antalet 6–15 åringar i kommunen visar kolumnen till vänster antalet barn i september 2017 medan de till höger om det grå fältet visar det prognostiserade antalet per den sista december varje år enligt befolkningsprognosen från juni 2017.

Här går det att utläsa att befolkningstillväxten i åldersgruppen ökat i snabbare takt än prognosen från 2016.

Den största förändringen i 2017 års prognos är att antalet 6–15 åringar 2019 förväntas bli 247 personer fler än vad förra årets prognos visat. Enligt befolkningsprognosen kommer barn i åldrarna 6–15 år öka de kommande tio åren. År 2021 beräknas antalet ha stigit med 598 barn vilket motsvarar en ökning på ca 14 % från idag. Till år 2026 beräknas antalet ha ökat med över 1 226 barn från idag. Den största ökningen under planperioden går att se hos barn 8 år.

6.2.3 Nuläge och behov i dagsläget

Utbildningskontorets hyr de flesta av sina verksamhetslokaler av det kommunala fastighetsbolaget, Kommunfastigheter AB. De flesta av lokalerna är byggda på 70-talet eller tidigare och genom åren har ingen långsiktig satsning gjorts på underhåll. Idag har kommunen en förhållandevis låg lokalkostnad för dessa lokaler men samtidigt finns det ett generellt upprustningsbehov. I takt med att kommunen rustar upp sina lokaler, med hjälp av att Kommunfastigheter kan göra komponentavskrivningar, och bygger nya förskolor och skolor, kommer lokalkostnaden att öka.

Lokalkostnaden för Utbildningskontoret är drygt 80 miljoner, vilket utgör 16,2 % av kostnaden för verksamheter som bedrivs i kommunens egen regi. Hyreskostnaden varierar efter byggår och standard, men kommunens skolor betalar den genomsnittliga lokalkostnaden per barn/elev.

Bro och Låssa

I dagsläget tillgodoses behovet av elevplatser i området och det finns en stor överkapacitet idag om man ser till det totalt antal platser i förhållande till totalt antal elever i området. Detta beror mycket på att Härneviskolan inte har vuxit in i den två-parallelliga organisation den är byggd för. Finnstaskolan och Broskolan delar idag på lokaler eftersom Finnstaskolan inte får plats med eleverna i sina egna lokaler. Cirka 100 elever från Finnstaskolan kommer att under hösten flytta till paviljonger då Broskolan ska renoveras under 2017–19 och behöver ge utrymme för fler högstadiееlever. Skolorna delar även skolrestaurang (Finnstasalen) och den är för liten i förhållande till antalet elever som äter där inom de ramtider som gäller för lunch. Därför kommer även Finnstasalen att kompletteras med matsalspaviljonger under hösten 2017 för att möta det ökade elevtrycket i området. Råbyskolan har anpassat sina lokaler till att bättre kunna möta det ökande elevantalet.

Kungsängen

I dagsläget finns det fler elevplatser än vad som efterfrågas i området. Matsalen i Ekhammarskolan behöver dock anpassas till det ökande elevantalet och begränsar antalet elever som kan placeras i lokalerna. Grundsärskolans elever äter i gymnasiets matsal sedan hösten 2015. I området planeras nybyggnation av en ny grundskola som idag vistas i temporära paviljonger. Bergaskolan har anpassats till en F-6-skola. Vissa delar av Ekhammarskolans undervisningslokaler används idag inte då dessa är uthyrda till Kultur- och Fritids verksamhet Kulturskolan. I området finns tre friskolor, Urjäll (F-6) och Källskolan och Kungsskolan (F-5) som tar en del av eleverna. I dagsläget finns skolor som möter behovet.

Västra Ryd/Brunna

I dagsläget finns skolor som möter efterfrågan, det finns en överkapacitet.

Håbo-Tibble och Håtuna

I dagsläget möter Tjustaskolan efterfrågan området. Tjustaskolan är dock i behov av renovering och anpassning till tillagningskök.

6.2.4 Beslutade/planerade lokal- och organisations förändringar

Då flera skolor har ett eftersatt underhåll krävs en fortsatt satsning på bättre underhåll och skötsel av dessa. Man planerar att utföra underhållsarbete på utbildningslokaler för ca 20 miljoner kronor per år totalt, vilket kommer innebära ökade hyreskostnader på ca 1 miljon totalt för alla utbildningslokaler årligen. Med start 2015 kommer ett antal verksamhetslokaler per år att rustas upp och moderniseras. Liksom köken i förskolan ska skolkök anpassas till tillagningskök under perioden 2015–2017.

Bro och Låssa

Utbildningskontoret har organiserat om Broskolan till en 7–9-skola och Finnstaskolan till en F-6-skola. Finnstaskolan byggs ut med paviljonger så att skolan rymmer fler elever och kök. Finnstaskolan har fått sina lokaler renoverade.

Kungsängen

Lillsjöskolan har renoverats och har under sommaren 2017 få sin ventilation anpassad och utbyggd så att luftkapaciteten blir tillräcklig för skolans behov. Även Bergaskolans och Brunnaskolans renovering har inletts under 2016–2017.

Grundsärskolan i kommunen har flyttat till temporära paviljonger i väntan på att kommunen ska bygga en ny grundsärskola på Ekhammarskolans område. Kommunen placerar ca 20 grundsärskoleelever i externa skolor i hela länet vilket är extremt dyrt och omständligt för vårdnadshavare. Kostnaden för skolskjuts för dessa elever är hög. Befolkningsökningen i kommunen innebär också en ökning av antalet grundsärskoleelever vilket innebär att Utbildningskontoret måste anpassa sig efter dessa faktorer. Ett arbete pågår för att få till en nybyggnation av en grundsärskola på Ekhammarområdet vilket skulle innebära en rejäl kostnadsbesparing då vi själva kan erbjuda fler av kommunens grundsärskolebarn att gå i skola inom kommunen. Ekhammarskolan utökades med paviljonger för att klara kapacitetstrycket på mellanstadiet under sommaren 2017.

Västra Ryd/Brunna

Hagnässkolans moderniseras och byggs om under 2016–2017. Moderniseringen var klar till höstterminens start 2017.

Håbo-Tibble och Håtuna

Tjustaskolan har anpassats hösten 2016 till en F-6-skola och i samband med det flyttade förskoleklassen, som tidigare använt Villa Lanto, in i skolan. En utredning har gjorts om förutsättningar att göra om mottagningsköket till ett tillagningskök. Utredningen visar att detta inte är möjligt innan området blir anslutet till kommunalt vatten och avlopp.

Utbildningsnämnden har beslutat att kontoret ska starta en utredning om att skapa förutsättningar för att bygga en ny förskola vid Tjusta samt att samtidigt renovera Tjustaskolan och anpassa denna till dagens krav.

6.2.5 Framtida behov

Osynliga kontrakt och överenskommelser har gjorts eftersom det funnits en vilja att ge möjlighet till användning av lokaler för andra fritidsaktiviteter. Teater- och hobbyverksamhet är typiska aktiviteter som kommunen har erbjudit invånarna utan att ha skrivit kontrakt eller riktig värderat. Den senaste tiden har detta styrts upp och ett fortsatt arbete krävs för att verkligen samutnyttja och använda lokalerna så effektivt som möjligt. Samarbete mellan utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret har inletts där planering och samutnyttjande av lokaler är prioriterat.

Bro och Låssa

Befolkningsprognosen räknar med inflyttning i de nya områdena Trädgårdsstaden och Tegelhagen vilket ökar trycket på lokalkapacitet för ett ökat antal elever. Planer finns också i de centrala delarna av Bro att skapa ytterligare bostäder vilket gör att kapaciteten måste öka i områdets befintliga skolor.

Kungsängen

I området finns många nya planerade bostadsområden, Ringvägen, Korsängen, Tibbleängen med flera vilket gör området svårbedömt. För att möta det ökade trycket av elever bör Ekhammarskolans byggnader och skolgård ses över. Detta bör göras i samråd med Kultur- och fritidskontoret då de lokaler som finns på Ekhammarskolans område inrymmer både Kulturskolan och den fristående Källskolan. Matsalen i Ekhammarskolan bör anpassas till ett större antal elever. Även Ekhammarskolans gymnastiksal är en trång sektor ur schemaläggningsperspektiv. Sedan hösten 2016 behåller Bergaskolan årskurs 6 så att Ekhammarskolan klarar av det ökade elevtrycket. Om byggnationer på Norra Stäksön och Rankhus kommer igång krävs nybyggnation av skolor.

Västra Ryd/Brunna

I delområdesprognosen finns inte närliggande nybyggda området kring Norrboda med. Ett förväntat ökat tryck finns därför på Hagnässkolan att ta emot fler elever. Detaljplaneprocess finns för ytterligare bostäder i Brunna park samt en ny F-9-skola i området.

Håbo-Tibble och Håtuna

Tjustaskolan har i dagsläget en överkapacitet med cirka 11 elevplatser och 2021 beräknas överkapaciteten ligga på 14. En del av den tidigare beräknade överkapaciteten har balanserats av att Tjustaskolan gjordes om till en F-6-skola hösten 2016 då de började behålla sina sjätteklassare och lät förskoleklassen flytta in i skolans huvudbyggnad.

6.2.6 Slutsats och åtgärdsförslag

Bro och Låssa

En ny F-9-skola byggs i Trädgårdsstaden vilket finns inplanerat i detaljplanen. Finnstaskolan ska anpassas till en F-6-skola och tillsvidare görs en temporär lösning med paviljonger på Finnstaskolans skolgård. Framöver finns behov av en permanent lösning.

Kungsängen

Starta nybyggnation av grundskolan vid Ekhammar och anpassa Ekhammarskolan för ytterligare 200 elever till 2020.

Västra Ryd/Brunna

Planera för en ny F-9 skola i Norrboda (Brunna Park).

Håbo-Tibble och Håtuna

Göra om Tjustaskolans kök till ett tillagningskök när detta är möjligt. Koppla på kommunalt vatten och avlopp när möjlighet finns så att VA-försörjningen säkerställs.

6.3 Gymnasieverksamhet

Upplands-Brogymnasiet (UBG) bedriver utbildning inom nio nationella program samt introduktionsprogrammet.

6.3.1 Gymnasielokaler

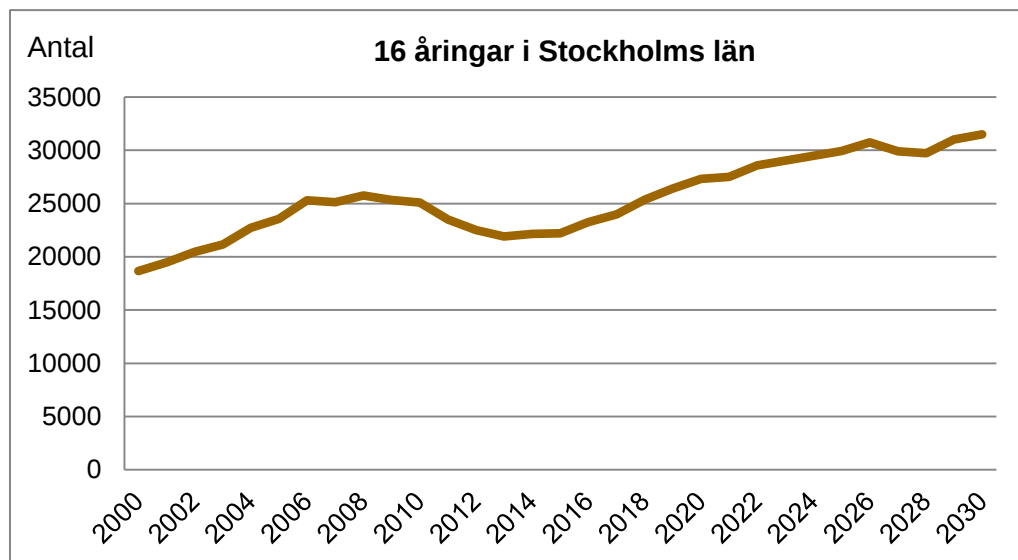
UBG har platskapacitet för cirka 1000 elever. Skolan renoverades och moderniserades mellan 2004 och 2008. Korridoren och gymnastiksalen (Kungsängens sporthall) renoverades inte i samband med detta så här finns ett underhållsbehov.

6.3.2 Befolkningsutveckling åldrarna 16-18 år

Ålder	2017 sep		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
16	326		333	340	361	376	377	403	401	415	425	428
17	328		319	338	346	366	381	384	406	407	425	425
18	285		279	325	343	351	371	387	387	419	402	421
Totalt	939		930	1003	1050	1093	1129	1177	1209	1194	1252	1274

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet ungdomar mellan 16 och 18 år att öka i kommunen under planperioden. I tabellen ovan redovisas till vänster om det grå fältet antalet personer i dagsläget och till höger vad som är prognostiserat till december de kommande åren.

Det skulle det vara missvisande att endast använda befolkningsprognosen i Upplands-Bro kommun för åldrarna 16–18 som underlag för att beräkna framtida lokalbehov i gymnasieskolan, då närmare 50 % av eleverna på UBG är folkbokförda utanför kommunen och ca 514 av Upplands-Bro gymnasieungdomar går i gymnasieskolor utanför kommunen. Utbildningskontoret tar istället hjälp av prognosen över antal 16-åringar i länet som förväntas vara i gymnasieålder fram till 2020, historiskt sett har Upplands Bro gymnasiets elevantal följt denna kurva.

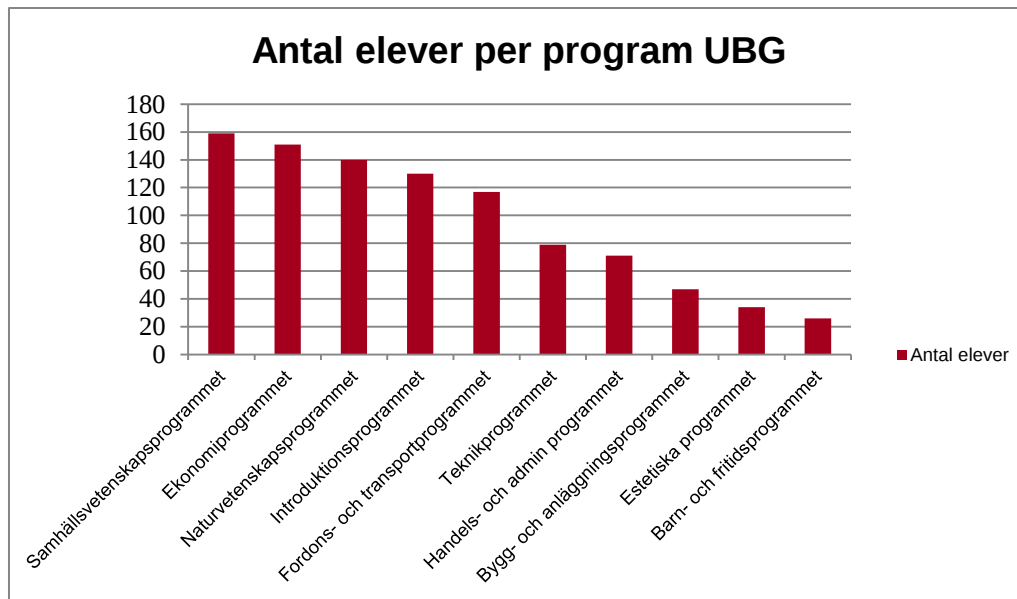

Enligt denna prognos kommer det finnas 27 509 stycken 16-åringar i Stockholms län 2021 och mellan åren 2016 och 2030 beräknas antalet öka med ca 35 % vilket motsvarar en ökning med över 8 200 personer. Enligt Upplands-Bro kommuns prognos kommer antalet 16-åringar öka med 14 % fram till 2021 och med 24 % till 2026, räknat från idag.

6.3.3 Nuläge och behov i dagsläget

Att UBG har en platskapacitet på 1 000 elevplatser är beräknat utifrån att Fordons- och transportprogrammets yrkesinriktade del är förlagd till lokaler i Brunna och att Bygg- och anläggningsprogrammets yrkesinriktade del är förlagd till ett industriområde i Bålsta. Dessa elever är i skolans lokaler endast några dagar i veckan, då för undervisning i de gymnasiegemensamma ämnena. Senaste årens förändringar med ny gymnasiereform har inneburit att antalet elever som nyttjar skolans huvudlokal är fler än när skolan hade som flest elever 2008 (1150). Antalet ensamkommande elever har även ökat drastiskt på gymnasiet vilket också skapar ett ökat lokalbehov. I dagsläget har UBG 954 elever fördelade på program som skolan erbjuder. Av totalt antal elever kommer 457 ifrån andra kommuner varav de flesta kommer ifrån Järfälla (67%).

Samhällsvetenskapsprogrammet tar emot flest med sina 159 elever (ca 17% av totalt antal elever) och det nya Barn- och fritidsprogrammet tar emot minst med sina 26 elever.

6.3.4 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar

Upplands-Brogymnasiet startade Barn- och fritidsprogrammet till hösten 2017.

6.3.5 Framtida behov

Med en växande befolkning och större årskullar på väg in i gymnasieålder, finns behov av att se över Upplands-Brogymnasiets programutbud. Införandet av ett nytt program kan komma att öka behovet av ytterligare lokaler för gymnasiet.

6.3.6 Slutsats och åtgärdsförslag

I dagsläget studerar ca 50 % av gymnasieungdomarna i Upplands-Bro i kommunens gymnasieskola. För att klara framtida behov kan programutbudet ökas, men samarbetet med andra kommuner ska också ökas. Olika kommuner kan specialisera sig och erbjuda olika programutbud vilka kommunöverskridande komplettera varandra inom rimligt reseavstånd för eleverna. Barn- och fritidsprogrammet som startade till hösten 2017 kommer göra skolan mer attraktiv och ge fler elever möjligheten att få önskad utbildning här i sin hemkommun istället för att tvingas söka sig till skolor utanför kommunen. Gymnasievalet pågår just nu och det ser ut som att det finns tillräckligt många elever som söker för att starta programmet.

En annan utmaning gymnasieskolan i hela Stockholms län står inför de kommande åren är att kunna erbjuda gymnasieplatser till den kraftigt ökade åldersgruppen 16–18 åringar och till det växande antalet ensamkommande i samma åldrar.

För att möta det stigande behovet på elevplatser behöver det utredas hur Upplands-Brogymnasiets lokaler kan anpassas/byggas ut för att kunna ta emot fler elever.

7 Socialnämnden

Tillsammans med de politiska nämndmålen har socialkontorets verksamheter tydliga målsättningar för att öka måluppfyllelsen och tillgodose kommunmedborgarnas behov enligt gällande lagstiftning.

Socialnämnden ansvarar för omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning samt att barn och familjer får det stöd och den hjälp som regleras i den samlade lagstiftningen. Nämnden ansvar även för ekonomiskt bistånd, insatser för barn och vuxna med missbruksproblematik, boendestöd och sysselsättning till personer med psykiska funktionshinder samt för kommunens flyktingmottagande. Inom äldreomsorgens särskilda boenden ansvarar nämnden för hälso- och sjukvårdsinsatser till och med sjuksköterskenivå.

Socialkontoret är uppdelat i tre avdelningar enligt följande:

- **Tre myndighetsenheter** som handlägger ärenden enligt socialtjänstlagen, lagen om vård av unga, lagen om vård av missbrukare och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- **Utföraravdelningen** bedriver verksamhet som hemtjänst, äldreomsorg, gruppboenden, personlig assistans, stöd för barn och unga, stöd till personer med missbruksproblem samt socialpsykiatriska stödinsatser.
- **Avdelningen för kvalitet och verksamhetsstöd** hanterar bland annat övergripande administration, samordning av Socialnämndens budget och genomför kvalitetsuppföljningar.

Socialnämndens verksamhetslokaler ägs till största delen av AB Upplands Brohus och Upplands-Bro Kommunfastigheter AB. Några verksamhetslokaler inom LSS-enheten har andra ägare. Utöver verksamhetslokaler har Socialnämnden ett 60-tal sociala lägenheter som antingen hyrs i andra hand (av UBH och Carnegie) eller ägs av Socialnämnden. Socialnämnden äger totalt 18 lägenheter. De sociala lägenheterna hanteras av avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd.

Analys av lokalanvändningen inom socialkontoret är att den är effektiv. Verksamheten består av olika former av lokaler allt från bostäder till rena kontorsytor.

Socialnämnden betalar ca 33 mkr per år för det som räknas som lokalkostnad, i detta ingår förutom lokalhyra även sopor, lokalvård, mindre reparationer, VA, el, fjärrvärme och eldningsolja.

7.1 Äldreomsorg

Verksamhetsområdet äldreomsorg består av biståndsenheten (myndighetsenhet), hemtjänst i egen regi, servicehusen i Kungsängen och Bro, Kungsgården/HSL-enheten och Norrgården/Allégården, som tillhör utföraravdelningen. Därutöver drivs Hagtorps äldreboende på entreprenad av Frösunda omsorg AB. Kungsängens servicehus omvandlas successivt till trygghetslägenheter och hyrs ut av UBH.

7.1.1 Äldreomsorgslokaler

Biståndsenheten är lokaliserad till Kommunhuset. Hemtjänstenheten egen regi är lokaliserad till två lokaler, dels bottenplanet av Kungsängen servicehus/trygghetsboende samt i Servicehuset i Bro. Det finns fyra särskilda boenden (SÄBO) i kommunen varav tre drivs kommunalt, Kungsgårdens äldreboende i Kungsängen, Norrgården och Allégården i Bro och Hagtorps äldreboende som drivs på entreprenad av Frösunda AB enligt avtal till maj 2019. Samtliga äldreboenden hyrs av AB Upplands-Brohus som är fastighetsägare.

Hemtjänstens lokaler i Kungsängen och på Blomstervägen används som samlingslokal för personal samt kontor för enhetschef/enhetsledare.

Kungsgården består av två plan med totalt 32 lägenheter. På bottenplan finns också sjuksköterske-expedition, några små förråd och en del som tillhör Kontakten (lokal för träffpunktverksamhet för äldre samt kontor för pensionärsföreningar).

Norrgården har 42 boendeplatser och byggs för närvarande ut med ytterligare sex nya boendeplatser. Solrosens dagverksamhet bedrivs sedan februari 2017 i Kvistaberg. I Servicehuset i Kungsängen omvandlas lägenheterna succesivt till trygghetsboende, så snart de blir lediga. I dagsläget återstår 12 servicelägenheter. Servicehuset i Bro har 35 servicelägenheter.

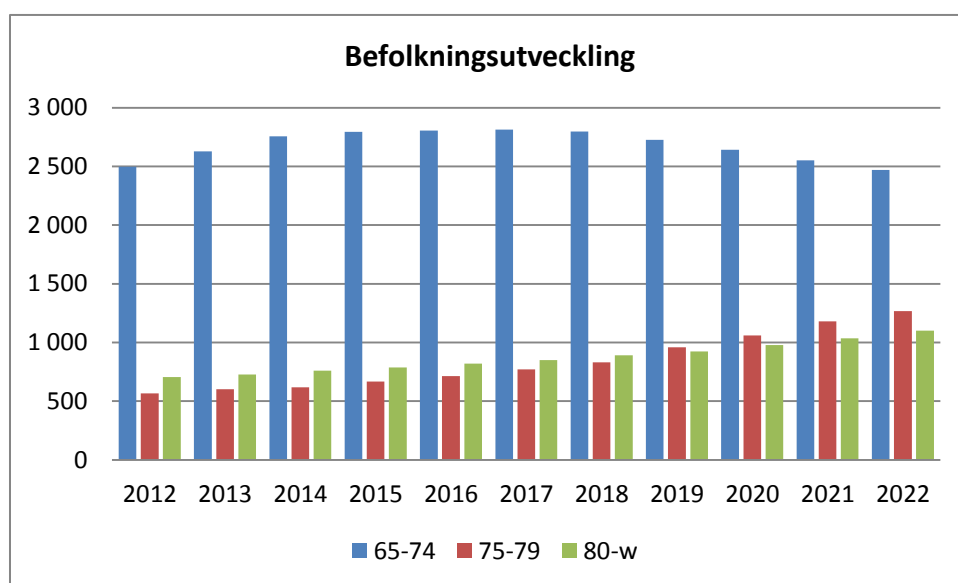
Enhet	Yta (kvm)	Beläggning	Platskapacitet	Ägare
Äldreboenden (SÄBO)				
Allégården	644	16	16	UBH
Kungsgården	2 529	32	32	UBH
Norrgården	3 000	42	42	UBH
Hagtorp	2 200	36 (8 kort-p)	36	UBH
Servicehus/ Hemtjänst				
Servicehuset, Kungsängen	917	15	15	UBH
Servicehuset, Bro	800	25	25	UBK
Hemtjänst Kungsängen				HSB
Hemtjänst Blomstervägen 7 B				Riksbyggen
Dagverksamhet				
Solrosens Dagverksamhet				Kultur och fritidskontoret

7.1.2 Befolkningsutveckling 65-w år

Den demografiska utvecklingen med fler äldre medborgare i Upplands-Bro är tydlig. År 1990 var Upplands-Bro en ovanligt ”ung” kommun med enbart 7,5 % av kommunens befolkning 65 år och äldre, 1 506 personer. Sedan dess har såväl befolkningen som andelen äldre i kommunen ökat.

Prognosen visar att andelen 65 år och äldre kommer att ligga på ungefär samma nivå fram till år 2026, runt 15-16 % av befolkningen. 2017 (september) är 16,3 % av befolkningen 65 år och äldre, 4 449 personer. Prognosen visar att antalet äldre ökar och år 2026 beräknas cirka 5 258 personer vara 65 år och äldre.

Befolkningsutvecklingen visar även att andelen 80 år och äldre ökar på sikt. Mellan åren 2017 till 2026 sker enligt befolkningsprognosen en ökning från 882 personer till 1 527, vilket ställer ökade krav på en utbyggd äldreomsorg.

En viss skillnad i befolkningsutvecklingen finns mellan nyckelkodsområdena i kommunen; enligt tillgänglig statistik från 2017 förändras antalet i gruppen 65 år och äldre från och med idag fram till år 2021 på nedanstående sätt:

Område	2017 (sep)	2021	Förändring
Bro och Låssa	1 321	1 418	97
Kungsängen	2 209	2 479	270
Brunna	630	573	-57
Håbo-Tibble och Håtuna	289	256	-33

7.1.3 Nuläge och behov i dagsläget

I dagsläget är de äldreboenden som finns i kommunen fullbelagda.

7.1.4 Beslutade/planerade lokal- och organisations förändringar

Norrgården ska byggas ut med sex boendeplatser för att möta behovet på kort sikt.

7.1.5 Framtida behov

Befolkningsutvecklingen innebär att kommunen har behov av ytterligare äldreboendeplatser med dygnet runt omsorg. Enligt den ekonomiska genomlysning PwC har gjort av Upplands-Bro kommun uppgår kostnadstrycket inom äldreomsorgen till 56 % fram till 2025.

Kostnadstrycket ökar i tillväxt från och med 2018 och antalet i gruppen 65 år och äldre ökar med ca 1070 personer fram till 2025. En beräkningsgrund att räkna ut behov av äldreboendeplatser är att utgå ifrån att 13 % av personer över 80 år har behov av boende på Särskilt boende (SÄBO) för äldre. I dagsläget (maj 2017) bor det 918 personer i kommunen som är 80 år och äldre, vilket innebär att gruppen vuxit snabbare än vad befolkningsprognosen visat att den skulle göra. Enligt befolkningsprognosen kommer det finnas ett behov av ca 200 Särskilt boendeplatser år 2026.

En översyn av lokalanvändningen på bottenplan i Kungsängens servicehus behöver genomföras för att utnyttja kommunens lokaler till fullo. Socialnämnden har gett socialkontoret i uppdrag att utveckla de förebyggande insatserna för äldre. Lokalerna delas i dag mellan socialkontorets verksamheter, utbildningskontoret och föreningar.

En översyn och underhållsplan behövs för de äldre lokalerna, till exempel Norrgården.

7.1.6 Slutsats och åtgärdsförslag

Socialnämnden har beslutat att upphandla äldreboendeplatser med heldygnsomsorg enligt lagen om valfrihet efter beslut i Kommunfullmäktige om införande av LOV äldreboendeplatser.

7.2 Omsorg för personer med funktionsnedsättning

Området omsorg om personer med funktionsnedsättning består i detta dokument av LSS-enheten som ansvarar för Socialnämndens gruppboendestäder. Socialnämnden har sex gruppboendestäder och en servicebostad, Svartviken. Total kapacitet är 50 boendeplatser. Beslut om boende i gruppboendestad eller servicebostad fattas enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

7.2.1 Verksamhetslokaler funktionsnedsättningsomsorg

Svartvikens servicebostad består av elva lägenheter som hyrs ut i andra hand till brukare (en belägen på Furuhällsplan) samt en lägenhet för gemensamhetsutrymme (Svartviksbacken 12 A).

Stigens servicebostad består idag av 4 lägenheter som hyrs ut i andra hand till brukare. Bostaden kan byggas ut till 8 lägenheter.

Gula villan är en gruppboendestad i enplanshus, bestående av fem lägenheter med anslutande gemensamhetsutrymme.

Rosa villan är en gruppboendestad i enplanshus, bestående av fem lägenheter med anslutande gemensamhetsutrymme.

Skyttens gruppboendestad är av äldre typ, det vill säga en villa med endast rum. Det finns även anslutande gemensamhetsutrymmen.

Kamrervägens gruppboendestad är ett enplanshus med sex lägenheter med anslutande gemensamhetsutrymmen.

Furuhäll består av fem lägenheter samt ett helt våningsplan med gemensamhetsutrymmen. Östervägens gruppboendestad ligger i ett flerfamiljshus med två våningar där gemensamhetsutrymmen samt lägenheter finns i bottenplanet och ytterligare lägenheter på plan 1.

Enhet	Yta (kvm)	Totalt boende	Platskapacitet	Ägare
Svartvikens serviceboendestad		11	11	UBH
Stigens serviceboendestad		4	8	Carnegie
Lejondals gruppboendestad, Gula villan	390	5	5	Tarpen
Lejondals gruppboendestad, Rosa villan	390+68 förråd	5	5	Tarpen
Skyttens gruppboendestad	219	4	5	Specialboendestäder
Kamrervägens gruppboendestad	218	6	6	UBH
Furuhäll gruppboendestad		5	5	UBH
Östervägens gruppboendestad	173	8 (9)	9	UBH
Socialpsykiatrien Fjärilsstigen, Bro	100	12	12	Graflunds
Boendestöd Fjärilsstigen, Bro.	210	10	10	Graflunds

7.2.2 Nuläge och behov i dagsläget

Nyttjandegraden av platser i gruppboendestad och serviceboendestad är i princip 100 %. Efterfrågan är högre än utbudet och socialkontoret tvingas idag att köpa externa gruppboendestäder.

På Svartvikens serviceboendestad är det brist på gemensamhetsutrymmen i förhållande till antal brukare. På Östervägens gruppboendestad är gemensamhetsutrymmena inte ändamålsenliga då de saknar disk- och tvättmaskin samt är för små i förhållande till det antal brukare som kan

vistas där samtidigt. Under vintertid upplevs lokalen även som för kall. Skyttens gruppboendestad behöver ersättas med en ny gruppboendestad i och med att lokalerna idag inte skulle godkännas som gruppboendestad. Gruppboendestaden har ett litet kontor och saknar utrymme för möten såsom APT som därför inte kan äga rum avskilt om brukare är hemma. Kamrervägens gruppboendestad är ändamålsenligt för brukare men är inte optimalt för personalen.

Lejondals gruppboendestäder (Rosa och gula villan) är ändamålsenliga rent planmässigt men har haft stora renoveringsbehov som åtgärdas för närvarande i samband med en tillbyggnad av två boendeplatser (en boendeplatz per hus). Inre renovering bekostas enligt avtal av socialkontoret som hyresgäst. Furuhalls gruppboendestads lokaler är ändamålsenliga.

7.2.3 Beslutade/planerade lokal- och organisationsförändringar

Socialnämnden planerar att under planperioden bygga tre nya gruppboenden och att samlokalisera icke ändamålsenliga lokaler. För ett av dessa LSS-boende är processen påbörjad på Råby-tomten (Parkvägen) i Bro. Verksamhetsstart beräknas till mars 2018.

7.2.4 Framtida behov

Antalet kommuninvånare i behov av insatsen gruppboendestad beräknas öka under kommande år. Socialkontoret beslutade vid aprilnämnden 2017 att ytterligare två gruppboenden behöver upprättas. Ett för att möta volymökningar och ett för att ersätta Skyttens gruppboendestad, som inte har en godkänd standard. Socialkontoret anser att de nya gruppboendena med fördel kan inrymmas i flerfamiljshus. Utöver detta boende vill Socialnämnden få till några lägenheter som kan knytas till ett gruppboende, så kallade "satellitlägenheter".

Utföraravdelningen har behov av att flytta samman verksamhet som idag finns på olika ställen i kommunen men som är organiserade i samma enhet. Solängens verksamhet i Kungsängen och Härnevimmottagningen bör samlokaliseras, företrädesvis i Bro.

7.2.5 Slutsats och åtgärdsförslag

Ett nytt gruppboende för att möta volymökningen beräknas stå klart 2018 samt två nya gruppboenden för att möta volymökningar samt ersätta Skyttens gruppboende ska påbörjas efter beslut av socialnämnden. Fortsatt diskussion med UBH för att Socialnämnden ska få tillgång till mindre lägenheter till så kallade "satellitlägenheter" knutna till något av nämndens gruppboenden.

Lejondals gruppboende byggs ut med ytterligare 2 platser. I samband med detta har renovering av befintliga lägenheter att påbörjats och initialt används de nya platserna för evakuering av hyresgästerna.

7.3 Individ- och familjeomsorg

Området individ- och familjeomsorg (IFO) består av barn- och ungdomsenheten och vuxenenheten på Myndighetsavdelningen och stöd- och behandlingsenheten på utföraravdelningen. Barn- och ungdomsenheten och vuxenenheten finns i kommunhuset.

Inom IFO finns verksamhetslokaler inom stöd- och behandlingsenheten, Lane, Ängens HVB (boende för ensamkommande), Härnevimmottagningen och Solängen.

7.3.1 Verksamhetslokaler för individ- och familjeomsorg

Stöd- och behandlingsenheten

Enhet	Yta (kvm)	Beläggning	Platskapacitet	Ägare
Härnevimottagningen	937			UBH
Solängen	318			UBH
Lane	530	12	12	UBH
Ängens HVB (Lane 2)	640		20	

7.3.2 Nuläge och behov i dagsläget

Stöd och behandlingsenheten består av Solängens beläget i Kungsängen, Härnevimmottagningen beläget i Bro samt Lane beläget Brunna. Både Härnevimmottagningen och Solängens verksamhetslokaler är inte ändamålsenliga för nuvarande verksamhet och ett behov finns att samlokalisera verksamheterna. Frågan har lyfts i olika sammanhang under flera års tid, utan resultat.

I dagsläget har kommunen ansvar för 85 ensamkommande barn (EKB) och under 2017 ska kommunen ta emot sju till. Hur många av dessa som lämnar kommunen är oklart. Asylprocessen, det vill säga den tiden det tar från det att en ungdom får asyl tills den beviljats PUT har tidigare varit lång, ca 1 år. Migrationsverket har dock som mål att korta den tiden till ca 3 månader. Detta innebär att kommunen under ett år kan ta emot ett ökat antal ensamkommande ungdomar. Under 2016 har Upplands-Bro tagit emot drygt 70 nyanlända som erhållit permanent uppehållstillstånd, PUT och som anvisats till kommunen. Under 2017 har drygt hundra flyktingar anvisats till kommunen. För att kortsiktigt klara en ökad efterfrågan på bostäder behövs kortsiktiga lösningar. Ett nytt kommunalt boende för ensamkommande om max 20 platser togs i drift under 2016, boendet drivs utav Vårlyjus som samäggs av flertalet av kommunerna i länet.

De ensamkommande ungdomar som bor i kommunen är antingen placerade på Lane, på Ängens HVB (Lane 2), i familjehem eller på privata HVB-hem. Lane har sen 1 juli 2017 omvandlats till ett stödboende och med plats för 9 boenden. Ängens HVB har 18 platser. Utifrån ändrade förutsättningar gällande ensamkommande från 1 juli 2017 har hälften av platserna på Ängen omvandlats till stödboendeplatser.

7.3.3 Beslutade/planerade lokal- och organisations förändringar

Beslut finns på att anlägga ett modulboende för personer med permanent uppehållstillstånd (PUT). Lanes verksamhet kommer från och med 1 juli 2017 att förändras från HVB till stödboende.

7.3.4 Framtida behov

Solängen och Härnevimmottagningen behöver samlokaliseras i en gemensam verksamhetslokal. Beroende på om det återigen blir en ökad flyktingström kan behovet av fler boende för ensamkommande aktualiseras.

7.3.5 Slutsats och åtgärdsförslag

Socialkontoret diskuterar med Upplands-Brohus AB om de kan få ytterligare lägenheter för att kunna placera ungdomar i stödboende.

8 Kultur och fritidsnämnden

Tillsammans med de politiska nämndmålen har Kultur- och fritidskontorets verksamheter tydliga målsättningar för att öka måluppfyllelsen och erbjuda ett brett utbud inom kultur- och fritidsområdet. Alla invånare – med prioritet på barn och ungdomar – ska ha möjlighet till en stimulerande fritid oavsett ålder, kön, intressen och ekonomi. Lokaler och anläggningar är en viktig del i stödet till föreningslivet.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kommunens verksamhet i simhall/upplevelsebad, badplatser, idrottsplatser, anläggningar för fritidsverksamhet, motionsspår, kulturmiljöer, Ungdomens hus, föreningsstöd, bibliotek, kulturhus, allmänskulturell verksamhet samt för Kulturskolan. Från 2018 är det planerat att fritidsgårdsverksamheten ska ingå i nämndens ansvar.

8.1 Kultur- och fritidsverksamhet

Kultur- och fritidskontoret består av ledning och tre olika enheter och dessa är Kulturenheten, Fritidsenheten och Kulturskolan.

8.1.1 Kultur- och fritidslokaler

Kultur- och fritidsnämndens olika verksamheter skiljer sig åt och det gäller även de olika lokaler och anläggningar där verksamheten bedrivs. Det är stor variation bland lokalerna, både vad det gäller storlek och egenskaper. Lokalbeståndet innehåller allt från små kulturfastigheter till stora idrottsanläggningar. Många av lokalerna är kommunägda där Kultur- och fritid har förvaltningsansvar men det hyrs även in lokaler ifrån Kommunfastigheter.

Den totala lokalkostnaden för 2016 uppgick till 21,1 miljoner och den totala bruttokostnaden för nämndens verksamhet var 77,3 miljoner. Lokalkostnaden uppgick därmed till ca 28 % av den totala verksamhetskostnaden.

Idrottsplatser

Det finns tre idrottsplatser som är kommunägda och där Kultur- och fritid har ansvaret för drift, underhåll och uthyrning av lokalerna. Dessa är Kungsängens IP, Bro IP inklusive fotbollshallen och Klockardalens IP.

Kungsängens IP är en modern anläggning som invigdes 2011 och som används för fotboll (natur- och konstgräs uppvärmd), friidrott, bandy (konstfrost bana), amerikansk fotboll och streetbasket. Anläggningen används året runt av idrottsföreningar, skola och allmänhet. Bro IP är en fotbollsanläggning med naturgräsplaner, konstgräsplan och fotbollshall.

Hallen används året runt med tyngdpunkt på oktober till april, främst av fotbollsklubbarna i kommunen men hallen hyrs även ut till klubbar från andra kommuner samt event. Pensionärsföreningar och Öppna förskolan har stående bokningar i hallen. De senaste mätningarna från 2017 visar att bokningsgraden av fotbollshallen ligger på 83 %.

Klockardalens IP är en mindre idrottsplats för fotboll, tennis, skate, beachvolleyboll och isbana. Idrottsplatsen används året runt, främst av Håbro IF och allmänhet.

Friluftsgårdar

Det finns två friluftsgårdar som är kommunägda och som Kultur- och fritid förvaltar. Ambitionen är att succesivt utveckla friluftsgårdarna. Det nyligen inrättade naturreservatet vid Örnäs – Lillsjön innehåller även utvecklingsförslag för friluftsgården. Ett skötselråd med de olika aktörer som ansvarar för driften i reservatet har bildats med uppdrag att genomföra de åtgärder som finns i skötselplanen.

Hällkana ligger vid Lejondalssjön och används året runt av skolor, föreningar och allmänhet. Anläggningen används ofta för övernattnig. Friluftsförbundet har en servering öppen lördag-söndag under september-maj. Utbildningskontoret bedriver dagkollo under sommarlovet. Lillsjö friluftsgård ligger i anslutning till Lillsjöns badplats och använts av skolor i samband med friluftsdagar och av föreningslivet vid olika tävlingar. Under badsäsongen är en servering öppen för allmänheten.

Föreningslokaler

Det finns fyra fastigheter som är kommunägda och som upplåts till olika typer av föreningar.

Ridanläggningen mellan Bro och Kungsängen upplåts till Upplands-Bro Ryttarförening. Ridskolan är igång hela året med ett kortare uppehåll under sommaren. Anläggningen består av ett nybyggt stall och ett ridhus som byggdes i början av 80-talet. Vad som kommer ske med det gamla stallet är ännu oklart.

KSK-villan, ett hus på 90 kvm upplåts till Kungsängens SK som klubbstuga och nyttjas för möten och kurser för spelare, ledare och föräldrar. Föreningen står för halva lokalkostnaden.

Kocktorps Motorgård är en äldre byggnad som tidigare hyrts ut till Kocktorps Motorklubb för klubbverksamhet. Avtalet är uppsagt och föreningen flyttade ut under våren 2017.

Korpstigen 25 består av skyddsrumslokaler som upplåts till tre olika föreningar. Ny ventilationsanläggning installerades under 2016. Bro IK:s boxningssektion har träningslokaler med en mindre ring i anläggningen. Bro Låssa skytteförening har två lokaler för luftgevärsskytte och arrangerar även tävlingar i lokalen. Föreningen Studio Bro har en rep- och musiklokal för studioinspelningar och café. Föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet (Bro IK och Bro Låssa SKF) har fria lokaler.

Samlingslokaler

Det finns tre samlingslokaler i kommunen och de är alla kommunägda. Tibblegården i Håbo-Tibble är en bygdegård som hyrts ut till föreningar och boende för möten och fester. Under 2016 gjordes insatser för energibesparing i fastigheten. Villa Skoga ligger i Kungsängens centrum och har tidigare hyrts ut för fester, möten och kursverksamhet. En mindre lokal i huset hyrts ut till en naprapat. En diskussion pågår om Villa Skogas framtid och ansvaret för fastigheten har lämnats över till kommunfastigheter. Den senast tillkomna samlingslokalen är Marina föreningshuset som byggdes 2011. Huset innehåller kök, samlingsal och ett antal mötesrum av olika storlek som i första hand används av Tibble Sjöscoutkår. Huset hyrts även ut till andra föreningar, kommunens verksamheter samt till allmänheten för möten och kursverksamhet.

Kulturlokaler

Kulturhuset i Kungsängens centrum är en tillbyggnad på kommunhuset och invigdes 2014. I huset finns en Stor scenen som är en multifunktionslokal för såväl kultur (teater, dans, musik, bio, föredrag mm) som för sammankomster för kommunfullmäktige, förenings- och näringslivsträffar samt extern uthyrning.

Här finns också loger och förrådsutrymmen. På plan två finns foajé, workshoputrymme och toaletter. På plan 3 finns café, konsthall, en trapp-scen och en tidningshörna. På plan 4 och 5 finns biblioteket. På plan 6 finns möteslokaler för kommunen och föreningar.

Det nya ombyggda Brohuset invigdes sommaren 2014. I Brohuset förfogar biblioteket över ca 600 kvm och här ingår avdelningar för vuxna, ungdomar och barn samt studierum. I huset finns även en reception med kontaktcenter och lokalerna integreras med simhall, café (Nyfiket) och Kulturskolan. Nyfiket drivs som ett integrationsprojekt för kvinnor i Kommunstyrelsens regi.

Kvistaberg är en kulturfastighet med anor som består av huvudbyggnad, uthus, observatorier och en större park. Fattigstugan Klockarbord i Håbo-Tibble, Matssonska stugan och Lindströmska fondens hus i Tjusta samt Hembygdsgården Klint i Bro är mindre byggnader som disponeras av Hembygdsföreningar. Bro stationshus hyrs ut av kommunen till ett privat företag.

Kultur- och fritidskontoret har tillsammans med Kommunstyrelsen genomfört en inventering av kulturhistoriska byggnader som underlag för politiska prioriteringar av bevarande. Med hjälp av Stockholms läns museum har inventeringen genomförts under sommaren/hösten 2016. 22 fastigheter inventeras bland annat Kocktorp, Klint, Fattigstugan, Tibblegården, Torpet i Hällkana och Bro stationshus. En rapport har redovisats för Kultur- och fritidsnämnden samt Kommunstyrelsen under våren.

Kulturskolan på Ekhammarområdet använder två byggnader Blå Huset och Danshuset. Det blå huset innehåller undervisningslokaler uppdelat på fem rum, personalrum, expedition och förråd totalt 300 kvm. I huset undervisas varje vecka ca 350 elever. Upplands-Brogymnasiet och Ekhammarskolan använder också lokalerna i mån av plats och ungdomar kan repetera här på sin fritid. Personalrummet nyttjas av 19 anställda.

Ekhammarskolans tidigare gymnastiksal samt vaktmästarbostad, idag kallat Danshuset, används till dans- och musikundervisning för i första hand Kulturskolan. Danssalen nyttjas även av förskolor, särskola och föreningar. Förutom tre små rum för musikundervisning har lokalen ett uppehållsrum, omklädningsrum och förråd. I danshuset finns det ett underhållsbehov av entréer, korridorer, trapphus och omklädningsrum.

Simhall, sporthallar och idrottssalar

Efter en brand 1992 återuppbyggdes simhallen och var klar 1994. Anläggningen har senare byggts till med en äventyrsdel som invigdes 2006. En omdaning av Brohuset gjordes under 2013–14 i två etapper, vilket bland annat innebar att omklädningsrum och reception fick en ansiktslyftning. Förslag fanns då även för en tredje och fjärde etapp som innebar en upprustning av sporthallen och en kompletterande träningshall. Dessa förslag bör aktualiseras på nytt.

Simhallen består av en 25-meters bassäng, undervisningsbassäng och en äventyrsdel. I anslutning till simhallen finns även ett gym samt ett café. Anläggningen är öppen 67 timmar i veckan och har 75 000 besök per år. Simskolorna är fullteknade och möjligheten att ta emot fler behöver belysas. Behov finns av ytterligare en bassäng med höj- och sänkbar botten.

Sporthallar eller idrottssalar finns i anslutning till alla skolor i kommunen. Skolan använder dessa i idrottsundervisningen på skoltid och Kultur- och Fritid hyr ut lokalerna på vardagar kl. 17-22 samt lördagar och söndagar. Totalt cirka 50 bokningsbara timmar i veckan. Under sommarlovet är hallarna stängda. Sporthallarna med minimåtten 20 x 40 m fylls till största delen av idrottsföreningarna och trycket på tider är stort. I sporthallarna har inomhusidrotterna sina olika lagträningar samt tävlingsverksamhet. Det finns åtta idrottssalar och fyra sporthallar. I anslutning till Ekhammarhallen finns även en kampsportlokal. Merparten av sporthallarna ligger i Kungsängen vilket förstärks med den planerade sporthallen anpassad för pingis som ska byggas i anslutning till Kungsängens sporthall. Ett tydligt behov för nästkommande sporthall finns i Bro.

De mindre idrottssalarna hyrs ut till föreningar, företag och motionärer och i dessa lokaler är bokningsgraden inte lika hög. Det är endast i Kungsängens sporthall och Bro sporthall som det är bemannat med personal. För övriga hallar gäller nyckelkvittering. Aktuella mätningar har visat att bokningsgraden av sporthallarna är 91 % och i gymnastiksalarna 48 %.

Lokalbokning

Kultur- och fritidskontoret har i samarbete med kontaktcenter i uppdrag att hyra ut kommunens lokaler till föreningar, privatpersoner och företag. Det gäller sporthallar, idrottssalar samt Ekhammarscenen, dagcentralerna och vissa matsalar. Lokalkostnaderna för de senare är budgeterade på utbildnings- och socialkontoret.

8.1.2 Nuläge och behov i dagsläget

Det finns ett upprustningsbehov i flera av kultur- och fritidslokalerna, främst handlar det invändiga ytskikt och om en modernisering av värme- och ventilationssystem för att förbättra inomhusmiljön och minska energiförbrukningen. Det finns ett akut behov av helrenovering av Friluftsgården vid Lillsjön med serveringen och omklädningsrum, detta för att kunna möta efterfrågan och erbjuda en bra lokal året runt för både skola, föreningar och allmänhet.

Vid planering av nya förskolor och skolor i samband med en befolkningsökning är det viktigt att det även planeras för lokaler och anläggningar för kultur- och fritidsverksamhet. När det gäller i vilka områden som ska prioriteras för olika lokaltyper styrs det till stor del av etableringen av nya bostadsområden.

Den prioriterade målgruppen för Kultur- och fritidskontorets verksamheter är barn och ungdomar, bland annat är föreningsstödet inriktat på åldern 3-20 år.

Enligt befolkningsprognosen ökar åldergruppen 7-19 år med 33 % fram till 2026, vilket talar för att efterfrågan på lokaler och anläggningar från föreningslivet kommer att öka i motsvarande grad. Förhoppningen är att möta det ökade behovet genom att planera för olika typer av idrottsanläggningar och kulturlokaler när nya detaljplaner för bostadsbyggande tas fram.

8.1.3 Beslutade/planerade lokal- och organisations förändringar

Stallbyggnad vid ridanläggningen – Aspvik 1:4

Vid ridanläggningen mellan Bro och Kungsängen bedriver Upplands-Bro Ryttarförening ridskoleverksamhet sedan flera år. Anläggningen bestod i ett gammalt stall och ett ridhus som byggdes i början av 80-talet. Det gamla stallet uppfyllde inte dagens krav för ridskoleverksamhet och mot bakgrund av detta byggdes en ny stallbyggnad som nyligen färdigställdes. En utökad driftbudget kommer att krävas för 2018.

Sporthall anpassad för pingis, Kungsängen

I Kultur- och fritidsnämndens budget för 2015 har kontoret fått i uppdrag att i samarbete med berörda föreningar "utreda och återkomma med förslag på tillbyggnad av bordtennishall vid befintlig hall i Kungsängen." Uppdraget kompletterades under våren och ett förslag till hall anpassad för pingis behandlades i KFN våren 2016. Beslutet blev att utreda projektet ytterligare i syfte att få ner kostnaden. Ett nytt förslag med en fristående hall redovisades under våren 2017 och därefter beslutade Kommunfullmäktige att en sporthall anpassad för pingis ska byggas med en flexibilitet som gör det möjligt för omställning till andra verksamheter.

Kvistaberg

Med början 2012 har Kvistaberg renoverats och återställt till ursprungligt skick, i samverkan med arbetsmarknadsprojektet "Livgardet". Renovering/upprustning av huvudbyggnad, uthus och park.

Kultur- och fritidskontoret fick i uppdrag 2015 att återkomma med en inventering av behov för att tillgängliggöra Kvistaberg för kommunens invånare och eventuella entreprenörer. I budget 2016 avsattes 5 miljoner för fortsatt renovering. Omläggning av tak, tillgänglighetsanpassning samt anpassning av köket har utförts. Det som återstår är VA-anslutning.

Solrosen, Socialkontorets dagverksamhet för äldre med demenssjukdom, bedrivs idag under kontorstid på bottenvåningen.

Uppdraget innebär även att beskriva möjligheter att i samverkan med andra aktörer som kommunala verksamheter, föreningsliv, Uppsala universitet med flera bedriva verksamhet som kommer kommunens innevånare tillgodo. Bedömningen är att Kvistaberg ger möjlighet till olika verksamheter, exempelvis konserter och programverksamhet, utställningar, möten, samlingar och café.

Det finns än så länge ingen heltäckande driftkalkyl för Kvistaberg. El- och städkostnad är beräknad till 200 tkr. Därtill kommer kostnader för personal som krävs om Kvistaberg ska öppnas för extern verksamhet.

Kocktorps motorgård

Marken i nära anslutning till motorgården är planerad för bostadsbyggande och Kocktorps Motorklubb som tidigare hyrt fastigheten har flyttat ut under våren 2017.

KSK-villan

Om planerna på att en ny särskola på Ekhammarområdet genomförs, tas tomten för föreningshuset i anspråk och huset rivs.

Ungdomens Hus

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för Ungdomens Hus. För närvarande finns inga lokaler som är anpassade för verksamheten, varför den just nu ligger nere. Ett utredningsuppdrag från 2015 har genomförts som redovisar förslag på verksamhet och behovet av nya lokaler. Inga medel finns idag avsatta för att bygga nya och anpassade lokaler för Ungdomens Hus.

Kultur

I budget för 2015 finns ett uppdrag att utreda möjligheterna att erbjuda bra och ändamålsenliga lokaler för bland annat musik och teater. Kulturskolan har tidigare framfört önskemål om att bygga till Kulturskolans lokaler, Blåhuset vid Ekhammar, med en orkestertal inklusive förråd men det förslaget är inte längre tillräckligt för verksamheten.

Ett samnyttjande av lokaler för Ungdomens Hus och Kulturskolan skulle kunna bli ett Ungdomens kulturhus och ytbehovet av det är 1 300 kvm. På kort sikt kommer ungdomsverksamhet att bedrivas i befintliga lokaler men bristen på bra, ändamålsenliga lokaler begränsar möjligheten att anordna det som ungdomarna önskar. På lång sikt behövs nya lokaler för att verksamheten ska kunna utvecklas till sin fulla potential. En utredning har gjorts om ett samnyttjande av lokaler för Ungdomens Hus och Kulturskolan.

Simhall – Bad

Kultur- och fritidskontoret har fått i uppdrag att utreda möjligheterna för en rehab bassäng. Utredningen är klar och har presenterats för politiken.

Regionala anläggningar

I Sverige finns 71 olika idrotter som tillhör Riksidrottsförbundet. Även om kommunerna gärna vill ge möjlighet till idrottande på hemmaplan så är det inte troligt att alla dessa RF-idrotter kommer att kunna finnas i Upplands-Bro.

Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer driver ett projekt i syfte att skapa regionala anläggningar i länet. Ett exempel är den friidrottshall som Sollentuna kommun invigde hösten 2016 och där ett tiotal kommuner, däribland Upplands-Bro, har köpt tider för sina friidrottsklubbar.

8.1.4 Framtida behov

Behovet av nya lokaler för kultur- och fritidsverksamhet diskuteras ständigt mellan kommunen och föreningslivet. Mätningar visar att bokningsgraderna (från kl. 17 och framåt) för vissa lokaler är hög. Fotbollshallen 83 %, sporthallar 91 %, gymnasalar 48 %. Graden av bokningar utgör en grund för planering av nya lokaler.

I fotbollshallen är det oftast flera lag som delar på samma tid och även om hallarna inte är bokade till 100 % anser Kultur- och fritidskontoret ändå att det finns ett behov av fler hallar.

De outnyttjade tiderna är oftast mindre attraktiva tider som söndagar kl. 08-09 eller fredagar kl. 21-22. Varje år då klubbarnas träningstider schemaläggs i hallarna är efterfrågan på tider större än vad som finns att tillgå. Föreningarna med traditionella inomhusidrotter i form av handboll, basket och innebandy begränsas i sin utveckling. Dessutom har vi nya sporter i form av Volleyboll och Futsal som vill komma in i sporthallarna, vilket är svårt beroende på tillgången på halltider. Träning för barn och ungdomar kan inte heller schemaläggas för sent. I gymnasalerna är bokningsgraden lägre men det beror främst på att de traditionella inomhussporterna inte kan bedrivas i så små hallar.

Om Upplands-Bro kommun inte utökar kultur- och fritidslokalerna i takt med den ökade inflyttningen och efterfrågan, försämras föreningslivets förutsättningar att vara delaktiga i att skapa en positiv bild av att bo i kommunen.

Viktigast är att de pågående, beslutade, och planerade projekten för nya byggnader och anläggningar fullföljs.

Lika viktigt är det att nya lokaler, anläggningar och miljöer för våra olika verksamheter skapas när kommunen växer och nya bostadsområden planeras.

När nya skolor byggs och därmed även idrottshallar, är det extra viktigt det inte prutas på hallens storlek. Spelmåtten 20 x 40 m är en förutsättning för att de traditionella inomhusidrotterna ska kunna bedrivas.

8.1.5 Slutsats och åtgärdsförslag

Många av kultur- och fritidslokalerna är äldre och behöver rustas upp. Det bör göras en översyn om lokalernas skick och en underhållsplan för vad som ska åtgärdas och i vilken ordning det ska ske. En inledande kartläggning har nyligen genomförts av kontoret. Nästa steg kan vara att någon med byggteknisk kompetens tar fram en åtgärdsplan innehållande ekonomi och prioritering. Vår bedömning är att friluftsgårdarna är prioriterade. Friluftsgården vid Lillsjön med servering och omklädningsrum är i akut behov av upprustning. Byggnaden behöver inbrottssäkras genom nya dörrar och fönster. Renovering av omklädningsrum, inklusive toaletter och duschar, översyn av el/värme/vatten för att förhindra att det fryser. Handikapptoaletten måste tillgänglighetsanpassas och fasaden behöver renoveras.

I samband med inrättandet av naturreservat vid Örnäs – Lillsjön föreslogs en utveckling av friluftsgården.

För att bidra till en positiv bild av Upplands-Bro som en kommun att bo i, behöver frågan om nya kultur- och fritidslokaler vara pågående. Det är av stor vikt att Kultur- och fritidskontoret är delaktig i arbetet med nya detaljplaner och nya bostadsområden för att på ett tidigt stadium föra fram behovet av kultur- och fritidslokaler.

Byggs en ny skola i kommunen ska strävan vara att det samtidigt byggs en ny sporthall i anslutning till den, både för att möta skolans behov och föreningslivets. Sker frånsteg från detta ska det motiveras i lokalresursplanen. Bokningsgraden per yta och avstånd till ytan är bra mått på behov av nya lokaler.

I dagsläget är bkningsgraden av lokalerna och dialogen med verksamheterna det underlag Kultur- och fritidskontoret använder sig av för att uppskatta nuvarande och kommande behov. Det finns inga antagna mått på hur stort utbudet av varje lokaltyp bör vara i förhållande till befolkningens storlek och fördelning. Enligt kommunens översiktsplan ska befolkningen öka med 10 000 människor de kommande 15 åren och utifrån detta kan det vara intressant att redovisa anläggningstyp per invånare. Exempelvis att vi idag har x antal kvm sporthallsyta per 1000 invånare och att göra likadant med fotbollsplaner, bibliotek etc. Enligt befolkningsprognosen ökar antalet barn- och ungdomar med drygt 33% fram till 2026 och då behöver lokaler, anläggningar och idrottsytor öka i motsvarande grad för att förutsättningarna för kultur- och fritidsaktiviteter inte ska försämrats. Redan idag är det trångt i sporthallarna och idrottsföreningarnas medlemstal och aktiviteter har en ökande trend. Föreningarna i kommunen redovisade 11 540 aktivitetstillfällen 2011 och 2015 var antalet 12 275, det vill säga en uppåtgående trend.

Planeringen av nya lokaler och anläggningar måste alltid utgå från föreningslivets behov. Två gånger per år, vid så kallade fritids- och kulturråd, träffar Kultur- och fritidsnämndens presidium föreningslivet och diskuterar frågan om framtida lokalbehov.

För att möta efterfrågan i kommunen har Kultur- och fritidsnämnden bedömt att det kommer finnas ett behov av en ny hall anpassad för bordtennis i Kungsängen.

Flera av verksamhetslokalerna behöver eller kan komma att behöva anpassas/utvecklas för att bättre kunna möta behovet hos invånarna i kommunen (Kvistaberg, friluftsgårdar och simhall).

Kulturskolan har idag ett ansträngt läge avseende tillgången på undervisningslokaler. Detta utgör ett hinder för att kulturskolan ska kunna ta emot fler elever.

Ändamålsenliga lokaler är en förutsättning för att verksamheten vid Ungdomens Hus ska kunna återupptas. En utredning har gjorts där man tittat på olika sätt som ungdomsverksamheten i Upplands-Bro skulle kunna utformas. I ett förslag delar Kulturskolan och Ungdomens hus på lokaler vilket man ser verksamhetsvinster med.

9 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bereder kommunfullmäktiges beslut och ska ha ett helhetsperspektiv på den kommunala verksamheten. Kommunledningskontoret ska stödja kommunstyrelsens arbete.

9.1 Kommunledningskontorets verksamheter

Kontoret består av Arbetsmarknadsenheten, Vuxenutbildningen samt fem olika staber

- Ekonomistaben
- Kanslistaben
- Kommunikationsstaben med Kontaktcenter
- Personalstaben
- Utvecklingsstaben med It-stab och Internservice
- Arbetsmarknadsenheten
- Vuxenutbildningen

Staberna arbetar ledande, samordnande och stödjande gentemot de andra av kommunens kontor.

Arbetsmarknadsenheten vänder sig till arbetssökande personer och personer med funktionsnedsättning. Inom Jobbcenter är uppdraget att erbjuda arbetssökande personer stöd och hjälp till egen försörjning där ett nära samarbete sker med Socialkontorets försörjningsenhet. Ett antal olika arbetsmarknadsprojekt bedrivs i samarbete med andra kontor och arbetsförmedling. Daglig Verksamhet vänder sig till personer med funktionshinder och bedrivs på flera platser i kommunen. Uppdragen är biståndsbedömda och verkställs utifrån beslut.

Vuxenutbildningen bedrivs i skolformerna kommunal vuxenutbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå, samt utbildning i svenska för invandrare. Dessutom anordnas viss utbildning inom Yrkeshögskolan. Ansvarsområdet omfattar också ersättningar för Upplands-Broelever som går i vuxenutbildning hos andra skolhuvudmän eller inom det upphandlade utbildningsutbud som erbjuds. Särskild utbildning för vuxna på grundläggande respektive gymnasial nivå anordnas sedan augusti 2016 i egen kommunal regi i Kungsängen.

9.1.1 Verksamhetslokaler

Kommunhuset, 4 619 kvm, byggår 1990, ombyggnadsår 2006.

Kommunledningskontoret sitter sedan 2006 tillsammans med utbildningskontorets-, socialkontorets-, kultur och fritids- och samhällsbyggnadskontorets centrala administration i lokaler på Furuhällsplan 1 i Kungsängens centrum. Huset består av kontorslokaler och mötesrum.

Kulturhuset (vån 6), 519, 5 kvm, byggår 2014.

Kommunledningskontoret förfogar över det översta planet i Kulturhuset. Här finns ett kontorslandskap, åtta mötesrum och en lounge.

Torget 1 C (vån 2), 222 kvm.

Kommunledningskontoret hyr sedan juli 2015 en kontorslokal i Kungsängens centrum utav Sparbanken Enköping. Lokalen används utav de fackliga representanterna och modersmålsläraerna.

Arbetsmarknadsenheten består av två delar, arbetsmarknadsinsatser samt daglig verksamhet. Arbetsmarknadsinsatserna bedriver sin verksamhet i lokalerna **Hantverkshuset** och **Garaget**. Hantverkshusets verksamheter är Servicepoolen, jobbcenter, unga vuxna projektet och åter i arbete. Garaget har verksamheterna Servicegruppen och Transportgruppen. Ytterligare lokaler som arbetsmarknadsenheten använder är **Vävnadsvägen** (Sinnesverkstan och Vävaren), **Café Fjärilen**, **Mediaverkstan** och **Bergvik**.

Vuxenutbildningen bedrivs i flera lokaler. **Kyrkvägen 6** är huvudbyggnaden och lokaler i gamla restaurangskolan vid **Torget 4** används som undervisningslokal för vård - och omsorgsutbildning för vuxna. Vidare samnyttjar vuxenutbildningens trafik- och transportutbildningar tillsammans med gymnasiet lokaler i **Brunna**.

9.1.2 Nuläge och behov i dagsläget

I dagläget är arbetsmiljön bristfällig i delar av kommunhuset. Det saknas ljudabsorbenter, arbetsrum, mindre mötesrum och "tysta" arbetsytor och antalet hygienutrymmen upplevs inte som tillräckliga. Dessutom finns behov av större möteslokal bland annat för större interna möten såsom kommunfullmäktigemöten, interna utbildningar med mera, bland annat för att kunna frigöra Kulturhusets lokal Stora Scenen till externa behov. Införandet av källsortering i kommunhuset pågår och under hösten har Gästgiveriet fått källsorteringskärl. Det som kvarstår är att placera kärl för matavfall vid de olika kaffestationerna i kommunhuset.

Idag sitter de fackliga representanterna i lokalerna på Torget 1 C tillsammans med modersmålslärares.

Under 2016 har deltagarna inom Daglig Verksamhet ökat till följd av ökade beslut och idag uppgår antalet till 97 deltagare. Prognosen visar på en ökning med 13 nya beslut under 2017. Daglig Verksamhet öppnade i april 2016 en ny verksamhet, i restaurangskolans gamla lokaler på Torget 4, som sker i samverkan med kostenheten.

Garaget och Hantverkshuset är inte ändamålsenliga för nuvarande verksamhet och inte heller är de tillgänglighetsanpassade för personer med funktionshinder. En fallolycka har inträffat i garaget i den trappa som tidigare byggts. Trappan uppfyller inte byggnorm och har dömts ut vid en arbetsmiljöinspektion 2012. Sedan 2012 har inget åtgärdats av de brister som framkom vid en lokalöversyn. Dessutom finns ett behov av samlokalisering utav de två verksamheterna. Totalt lokalbehov för en sammanslagning är ca 1 600–1 700 kvm.

Hantverkshuset vid Härneviskölväg 8 är under översyn utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Lokalen är inte tillgänglig för personer med funktionshinder. Ventilation är undermålig och ventilation för tilluft saknas. Utrymningsvägs saknas från kontorsdel i källarplan.

Vid Fjärilsstigen 1–5 finns behov av bättre belysning och värmen i lokalen är inte tillräcklig. Det ökade antal deltagare har medfört trångboddhet.

Daglig Verksamhet har sedan 2015 bedrivit verksamhet på Drottningvägen 1, här saknar Läkarmissionen kontorsutrymmen.

Arbetsmarknadsenheten saknar även lokal för sportotek.

Vuxenutbildningen ser att lokalkapaciteten i dagsläget och på ett par års sikt möter det behov som finns. Med ett effektivt lokalutnyttjande och schemaplanering samt eventuellt ett ökat antal köpta platser hos andra utbildningsanordnare bedömer verksamheten, i dagsläget, att lokalerna möter behovet de kommande två åren.

9.1.3 Beslutade/planerade lokal- och organisations förändringar

Projektet ”översyn av arbetsplatser och arbetsmiljö i kommunhuset” pågår och de inredningsarkitekter som anlätades under 2016, för att ta fram ett förslag på kommunhusets disposition kan förbättras så att de ökade antalet anställda i huset kan få en bättre arbetsmiljö, har redovisat sitt förslag. Därefter har Kommunfastigheter tagit fram en uppskattad kalkyl för den ombyggnation förslaget innebär. I dagsläget har inga vidare beslut fattats.

Det finns ett behov av att samlokalisera Hantverkshuset och Garaget för att uppnå verksamhetsvinster och för att bättre kunna möta efterfrågan.

9.1.4 Framtida behov

Arbetsmiljön i kommunhuset måste förbättras. Två plan av kommunhuset (plan 1 och 2) består i huvudsak av cellkontor och här sitter socialkontorets myndighetsavdelning som är en central funktion med mycket kontakt med externa besökare. Arbetsmiljöverket har anmärkt på den nuvarande arbetsmiljön. Kontorsrummen upplevs som trånga och personalen blir åtskilda övriga husets personal. Förhoppningen är att projektet ”översyn av arbetsplatser och arbetsmiljön” ska komma fram till förslag på en lösning. Andra utmaningar i kommunhuset är att förbättra logistiken i personalmatsalen och begränsa omfattningen av störande ljud.

Prognosen för Daglig Verksamhet visar på en ökning med 11 nya beslut under 2018 och 16 nya beslut under 2019. Detta innebär en ökning av deltagare med drygt 41 % de kommande 2,5 åren vilket dessutom innebär ett utökat behov av personal. Arbetsmarknadsenheten har inte möjlighet att möta det förväntade platsbehovet i sina nuvarande lokaler så antalet lokaler behöver utökas. Det finns även behov av större lokaler med möjlighet till att dela av i mindre utrymmen. Arbetsmarknadsenheten ser att sammanslagningar mellan vissa verksamheter hade inneburit stora samordningsfördelar kring personal och transporter.

En inventering av lokalbehovet för hela Arbetsmarknadsenheten har påbörjats och beräknas att vara klara under oktober. Två studiebesök har genomförts vid Coops gamla lokaler i Brunna. En stor fastighet som skulle kunna inrymma flera av verksamheterna. Det skulle innebära en besparing av transporter, effektivisera personalbehovet och för deltagare öppna fler valmöjligheter. Följande verksamheter skulle kunna samlokaliseras: Garaget/transport- och servicegruppen, snickeriet vid Härnevi skolväg 8 B, all verksamhet vid Fjärilsstigen 3–5, Media, kulturestetisk verksamhet, samt hela Vävnadsvägen. Vidare finns också behov av nya lokaler för jobbcenter. Den verksamheten behöver ligga centralt med närhet till allmänna kommunikationer som till exempel plan 1 i Kommunhuset i Kungsängen. Det skulle innebära närhet till vuxenutbildning, socialtjänst och möjlighet till nära samhällsservice. Här skulle också ges möjlighet att erbjuda arbetsförmedlingen lokaler.

I samband med att bosättningslagen trädde i kraft så har kommunens mottagande av nyanlända ökat och detta skapar behov av lokaler för ett fungerande integrationsarbete. Bosättningslagen innebär en skyldighet för kommunen att ordna bostäder till de personer placeras i kommunen.

Med en kraftigt växande befolkning i kommunen, och framförallt ett ökat antal invandrare så ökar behovet av vuxenutbildning. Många nyanlända kommer att få sitt nya hem i kommunen under planperioden och därmed väntas behovet av vuxenutbildning att öka relativt kraftigt och vara högt under en lång tid framöver. Detta då nyanlända kommer att börja med SFI, men sedan fortsätter många med grundläggande vux, gymnasial vux (teoretisk eller yrkesinriktad). Tack vare möjlighet att upphandla vuxenutbildning, så finns ett spelutrymme som gör att kommunen inte behöver ta höjd i egna lokaler för hela denna volymökning.

9.1.5 Slutsats och åtgärdsförslag

Att under 2018 påbörja genomförandet av den eller de förändringar som föreslagits i projektet översyn för att skapa en bättre arbetsmiljö i kommunhuset, som ett led i de övergripande målen att bli *en grön kommun i utveckling* samt *en attraktivare arbetsgivare*.

Arbetsmarknadsenheten söker aktivt samarbete med andra kontor inom kommunen för att se just möjlighet till fler lokaler. Vid Torget 4 finns möjlighet att ta emot tre till fyra fler deltagare, i befintliga lokaler. Vid Fjälisstigen finns också utrymme att öka antalet deltagare med två till tre personer.